

Univerzita Pardubice

**Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Analýza zadluženosti krajů

Jana Netolická

**Bakalářská práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Netolická**
Osobní číslo: **E110071**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Analýza zadluženosti krajů**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

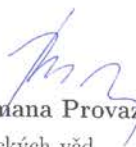
Cílem práce je popsat a analyzovat zadluženost krajů v ČR pomocí zvolených kritérií.

Zásady:

- Charakteristika krajských samospráv a jejich rozpočet.
- Hospodaření a vývoj zadluženosti.
- Zadluženost Pardubického kraje.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

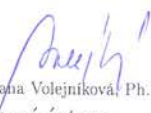
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
PEKOVÁ, Jitka. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
Internetové stránky Ministerstva financí ČR
Internetové stránky Ministerstva vnitra ČR
Odborná periodika:
Moderní obec. Praha: Economia, a.s. ISSN 1211-0507
Obec a finance: odborné periodikum pro ekonomické otázky obcí a měst. Praha: Triada. ISSN 1211-4189.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 07. 04. 2014

Jana Netolická

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala paní doc. Ing. Romaně Provazníkové, Ph.D. za vedení při zpracování této bakalářské práce, za poskytnutí cenných rad a zkušeností, které mi pomohly práci dokončit.

ANOTACE

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu zadluženosti krajů v České republice. První kapitola popisuje kraje jako vyšší územně samosprávné celky. Druhá a třetí kapitola se zabývá obecnou charakteristikou rozpočtů krajských samospráv v České republice, jejich strukturou, příjmy a výdaji. Další dvě kapitoly se věnují celkovému hospodaření, vývoji zadluženosti krajských samospráv a možnostem její regulace. Získané poznatky jsou v závěru využity při analýze hospodaření a zadluženosti Pardubického kraje za období 2008 – 2012.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kraj, rozpočet kraje, příjmy, výdaje, hospodaření, zadluženost, regulace zadluženosti

TITLE

Analysis of debt of counties

ANNOTATION

This thesis is focused on the analysis of counties indebtedness in Czech Republic. The first chapter describes counties as local government units. The second and third chapter contains the general characteristics of county self-governments budgets in the Czech Republic, their structure, income and expenditure. The next two chapters deal with the overall economy, development of self-government county indebtedness and its regulation options. In the conclusion, gained findings are summarized in the indebtedness analysis of Pardubice County (Pardubický kraj) between 2008 and 2012.

KEYWORDS

County, county budget, incomes, expenditures, economy, indebtedness, debt control

OBSAH

ÚVOD	10
1 CHARAKTERISTIKA KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV.....	12
1.1 KRAJE SOUČÁSTÍ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	12
1.2 ORGÁNY KRAJE.....	14
2 ROZPOČET KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV	15
2.1 STRUKTURA ROZPOČTU	17
2.2 ROZPOČTOVÁ SKLADBA.....	17
3 PŘÍJMY A VÝDAJE KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV	19
3.1 PŘÍJMY KRAJŮ.....	19
3.2 VÝDAJE KRAJŮ.....	20
3.3 STRUKTURA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ KRAJŮ	21
4 HOSPODAŘENÍ KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV.....	22
4.1 VÝVOJ DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ	22
4.2 VÝVOJ NEDAŇOVÝCH A KAPITÁLOVÝCH PŘÍJMŮ	24
4.3 VÝVOJ PŘIJATÝCH DOTACÍ.....	26
4.4 VÝVOJ BĚŽNÝCH VÝDAJŮ	28
4.5 VÝVOJ KAPITÁLOVÝCH VÝDAJŮ	29
4.6 VÝVOJ VÝSLEDKŮ HOSPODAŘENÍ	30
5 ZADLUŽENOST KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV	32
5.1 PŘÍČINY ZADLUŽENOSTI KRAJŮ.....	32
5.2 REGULACE ZADLUŽENOSTI KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV.....	34
5.2.1 Řešení zadluženosti v ČR.....	34
5.2.2 Ukazatel dluhové služby	35
5.2.3 Zákon o rozpočtové odpovědnosti.....	37
5.2.4 Preventivní opatření proti zadlužování krajů	38
6 ANALÝZA ZADLUŽENOSTI PARDUBICKÉHO KRAJE.....	40
6.1 CHARAKTERISTIKA PARDUBICKÉHO KRAJE	40
6.2 HOSPODAŘENÍ PARDUBICKÉHO KRAJE.....	41
6.3 ZADLUŽENOST PARDUBICKÉHO KRAJE	46
6.4 ANALÝZA ZADLUŽENOSTI.....	47
6.4.1 Ukazatel celkové zadluženosti	48
6.4.2 Ukazatel krytí dluhové služby	48
6.4.3 Ukazatel dluhové služby	49
6.4.4 Hodnocení zadluženosti kraje podle navrhovaného ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti 49	
6.5 ZHODNOCENÍ A VÝVOJ ZADLUŽENOSTI DO BUDOUCNA	51
ZÁVĚR.....	55
POUŽITÁ LITERATURA	58
SEZNAM PŘÍLOH	62

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Daňové příjmy v letech 2008 – 2012	24
Tabulka 2: Nedaňové příjmy v letech 2008 – 2012.....	25
Tabulka 3: Kapitálové příjmy v letech 2008 – 2012	26
Tabulka 4: Přijaté dotace v letech 2008 – 2012.....	27
Tabulka 5: Běžné výdaje v letech 2008 – 2012.....	28
Tabulka 6: Kapitálové výdaje v letech 2008 – 2012	29
Tabulka 7: Saldo hospodaření v letech 2008 – 2012.....	30
Tabulka 8: Vývoj příjmů a výdajů krajů v ČR v letech 2008 – 2012.....	31
Tabulka 9: Dluh krajů ČR v letech 2008 – 2012.....	32
Tabulka 10: Aktiva, cizí zdroje a jejich podíl v krajích ČR v polovině roku 2012.....	33
Tabulka 11: Stavy na účtech a stav zadluženosti krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2008 – 2012	34
Tabulka 12: Výpočet ukazatele dluhové služby.....	36
Tabulka 13: Přehled o příjmech a výdajích Pardubického kraje	41
Tabulka 14: Financující operace.....	42
Tabulka 15: Saldo běžného a kapitálového rozpočtu	45
Tabulka 16: Rozpočet Pardubického kraje za rok 2013	45
Tabulka 17: Struktura dluhu Pardubického kraje	46
Tabulka 18: Přehled zadluženosti Pardubického kraje k 31. 12. 2012.....	47
Tabulka 19: Dluh Pardubického kraje na obyvatele.....	48
Tabulka 20: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům.....	48
Tabulka 21: Ukazatel krytí dluhové služby.....	49
Tabulka 22: Podíl dluhové služby k dluhové základně.....	49
Tabulka 23: Celkové příjmy za roky 2008 – 2012	50
Tabulka 24: Účty – dlužné závazky	50
Tabulka 25: Náklady dluhové služby	51

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Krajské členění.....	13
Obrázek 2: Fáze rozpočtového procesu.....	16
Obrázek 3: Graf popisující vývoj příjmů Pardubického kraje.....	43
Obrázek 4: Graf popisující vývoj výdajů Pardubického kraje	44

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DSO	Dobrovolné svazky obcí
EIB	Evropská investiční banka
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ROP	Regionální operační program
Sb.	Sbírka zákonů
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SPOZ	Strana Práv Občanů ZEMANOVCI
SZÚ	Státní závěrečný účet
RUD	Rozpočtové určení daní
ÚSC	Územní samosprávný celek
VPS	Všeobecná pokladní správa

ÚVOD

Kraje tvoří podle čl. 99 Ústavy vyšší územní samosprávné celky. Podkladem pro jejich legislativní ukotvení se stal ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, podle kterého bylo na území České republiky vytvořeno čtrnáct vyšších územních samosprávných celků, a to hlavního města Prahy a třinácti krajů. K prvním volbám do zastupitelstev došlo až o tři roky později a o hospodaření krajů můžeme mluvit až od roku 1. 1. 2001.

Od tohoto roku se uskutečnily rozsáhlé převody kompetencí na nově vzniklé kraje ze zrušených okresních úřadů a z ministerstev. Na kraje byly převedeny zejména nemocnice, školy a silnice II. a III. třídy. Problémem při přebírání tohoto majetku se stal fakt, že se nacházel v podfinancovaném a zadluženém stavu. Z těchto důvodů byly kraje nuceny k přijetí cizích návratných zdrojů financování za účelem rozsáhlých investic a rekonstrukcí v oblasti infrastruktury a zdravotnických zařízení. Důsledkem vyššího využívání cizích návratných zdrojů financování byl postupný nárůst zadluženosti krajských samospráv.

Ač v České republice neexistuje žádná právní úprava, která by striktně regulovala zadluženost, dluh územních samosprávných celků, kam patří i krajský, je součástí veřejného dluhu, ke kterému se vážou pro členy EU Maastrichtská kritéria, a to je podíl na HDP ve výši maximálně 60%, tudíž není žádoucí jeho další navyšování. Přestože se na něm krajské samosprávy podílí nízkou měrou, ze strany státu by bylo vhodné přijmout určitá opatření v případě vysokého tempa růstu dluhu krajských samospráv.

Bakalářská práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola se zabývá zákonným vymezením krajských samospráv. Další dvě kapitoly popisují charakteristiku rozpočtů krajských samospráv, jejich strukturu a oblast příjmů a výdajů. Čtvrtá kapitola se věnuje vývoji hospodaření krajských samospráv. Pátá kapitola zkoumá příčiny vzniku zadluženosti a dále se zabývá možnostmi její regulace. Poslední kapitola je zaměřena na konkrétní krajskou samosprávu. Pro tuto práci byl autorem zvolen Pardubický kraj. Věnována bude podrobné analýze jeho hospodaření a zadluženosti.

Bakalářská práce si vytýká několik cílů. Prvním cílem této bakalářské práce je popsat a analyzovat zadluženost krajů v České republice pomocí zvolených kritérií. Dále se práce zabývá rozborem příčin vedoucích k zadlužování krajů a možnostmi regulace zadluženosti. V práci bude analyzováno pouze třináct krajů, jelikož hlavní město Praha je v rámci analýz Ministerstva financí ČR započítáváno mezi obce. Druhým cílem je tyto

poznatky aplikovat při analýze plnění závazků a zadluženosti konkrétně vybraného kraje.

1 CHARAKTERISTIKA KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV

Historický vývoj územní správy byl ovlivněn mnohými politickými a společenskými událostmi v českých zemích. Přelomovou etapou vývoje územní samosprávy u nás je období od roku 1990, zejména přelom nového tisíciletí. V tomto období došlo k významné fázi vývoje reformy veřejné správy a k mnoha legislativním změnám, které ovlivnily podobu, fungování i postavení územních samospráv v rámci České republiky. Charakteristickým prvkem reformy je, že prostřednictvím samosprávy se lidé opět mohli začít podílet na řízení veřejných záležitostí a správa společnosti přestala být pouze výlučnou záležitostí orgánů státu¹.

Územní samosprávu lze definovat jako formu veřejné vlády a veřejné správy – tzn. samostatné spravování věcí veřejných na území menším než je stát, na základě zákonem stanovené působnosti a ekonomických podmínek².

Z hlediska samosprávy existuje v České republice dvoustupňový systém. Obec jako základní jednotka územní samosprávy a kraje jako vyšší územní správní celky. Jejich právo na samosprávu je zakotveno v Ústavě České republiky – hlava první: čl. 8, hlava sedmá: čl. 99 – 105³.

1.1 Kraje součástí územní samosprávy

Jedním z cílů reformy veřejné správy a územní samosprávy v ČR hned na začátku 90. let 20. století bylo obnovení vyššího stupně územní samosprávy, a to krajskou úrovní.

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, dal podklad pro vznik čtrnácti krajů s účinností k prvnímu lednu 2000. Nově vzniklé kraje přibližně kopírují rozdělení území České republiky v letech 1948 až 1960⁴.

Kromě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., je jejich legislativní vymezení dáno zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích (krajském zřízení), který na kraje nahlíží jako na územní společenství občanů, kterému náleží právo na samosprávu.

---

¹ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 15.

² PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 36.

³ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 25.

Obrázek 1: Krajské členění

Zdroj:[28]

Charakteristickými znaky kraje podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), jsou:⁵

- území kraje, na kterém se nacházejí obce a města,
- občané ČR s trvalým pobytem v obcích na území kraje nebo ve vojenském újezdu v územním obvodu kraje,
- působnost: tzn. jednak:
  - o samospráva⁶ veřejných záležitostí v hranicích kraje, což je vlastní samosprávná funkce kraje, kterou vykonává v rámci samostatné působnosti v souladu s potřebami společenství občanů kraje,
  - o přenesená působnost⁷ v rozsahu zákonem stanoveného výkonu státní správy
- právní subjektivita – kraje jsou veřejnoprávní korporace, právnické osoby vystupující svým vlastním jménem v právních záležitostech, a mají právní odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá,
- vlastní majetek⁸ a hospodaří podle svého rozpočtu,
- soustava orgánů, prostřednictvím kterých je zajišťován chod kraje,

⁵ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Toto právo jim zaručuje Ústava České republiky.

⁷ Výkon státní správy v rozsahu zákonem přenesených kompetencí, které přebral od některých ústředních orgánů a od zrušených okresních úřadů.

⁸ Kraje získaly majetek přechodem majetku od státu dle zákona č. 157/2000Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku ČR do majetku krajů.

- právo vydávat pro území kraje obecně závazné právní předpisy.

Zvláštní postavení má hlavní město Praha, které se neřídí zákonem o krajích, neboť se považuje za obec a kraj zároveň, tudíž pro ni vznikl samostatný zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

1.2 Orgány kraje

Krajská samospráva je dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajském zřízení), reprezentována krajskými orgány, které mají zákonem svěřeno právo řídit určitou část veřejných záležitostí v rámci vlastní odpovědnosti a v zájmu místního obyvatelstva.

Mezi orgány kraje patří zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad.

Zastupitelstvo kraje je nejvyšším rozhodovacím orgánem obce. Rozhoduje o klíčových samosprávných otázkách kraje, včetně hospodaření. Mezi další důležité pravomoci zastupitelstva kraje patří zřizování a rušení výborů kraje. Ze zákona jsou jednání zastupitelstva kraje přístupná veřejnosti. Ze svých řad volí členové zastupitelstva hejtmana a náměstka hejtmana (nebo náměstkyni hejtmana).

Rada kraje je výkonným orgánem kraje. Rada kraje připravuje zastupitelstvu návrhy a podklady k jednání. Je také oprávněna zřizovat nebo rušit komise rady kraje. Členové rady kraje jsou hejtman, náměstci hejtmana a další členové rady.

Hejtman reprezentuje kraj a je považován za statutární orgán kraje. Ze své činnosti je zodpovědný zastupitelstvu. Je volen zastupitelstvem kraje z členů zastupitelstva. Je odpovědný za zajištění přezkoumání hospodaření kraje.

Krajský úřad tvoří jmenovaný ředitel a zaměstnanci odborů a oddělení, sekretariátu hejtmana a sekretariátu ředitele krajského úřadu. Plní úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo nebo rada kraje, a pomáhá v činnosti komisím rady kraje. Člení se na odbory a oddělení.

Výbory jsou poradními orgány zastupitelstva kraje. Jejich rozhodnutí nejsou závazná, mají pouze doporučující charakter. Počet členů výboru musí být lichý, výbory finanční, kontrolní a pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost nejméně pětičlenné, předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva kraje. Vždy musí být zřízen výbor finanční, kontrolní, pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost a výbor pro národnostní menšiny.

Komise jsou iniciativními a poradními orgány rady kraje. Mohou jí předkládat návrhy, náměty a jsou jí ze své činnosti odpovědné.

2 ROZPOČET KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV

Rozpočet kraje patří do tzv. územních rozpočtů, které jsou součástí soustavy veřejných rozpočtů. Charakteristikou rozpočtů územních samospráv se zabývají ve svých publikacích různí ekonomové⁹, kteří je nejčastěji definují jako decentralizované peněžní fondy. Rozpočet kraje je vytvářen, rozdělován a používán, stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě, s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty. Představuje základní finanční plán kraje. Dává do souladu plánované příjmy a výdaje a tvoří základ pro finanční hospodaření. Také je nástrojem pro prosazování cílů municipální a regionální politiky na úrovni regionu i mikroregionu.

Každý územní rozpočet plní tři základní funkce:

- alokační k zajištění veřejných statků,
- redistribuční, jež je na této úrovni velmi omezená (např. sociální výpomoci),
- stabilizační (jako součást regionální politiky¹⁰).

Sestavování ročního rozpočtu a hospodaření podle něho je v České republice v průběhu rozpočtového období pro krajské samosprávy ze zákona povinné.

Součástí finančního systému krajů, který upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, je nejen příslušný roční rozpočet kraje, ale mohou to být i další decentralizované mimorozpočtové fondy, a to neúčelové a účelové. O jejich využití v systému financování potřeb krajské samosprávy zpravidla rozhoduje volené zastupitelstvo kraje¹¹.

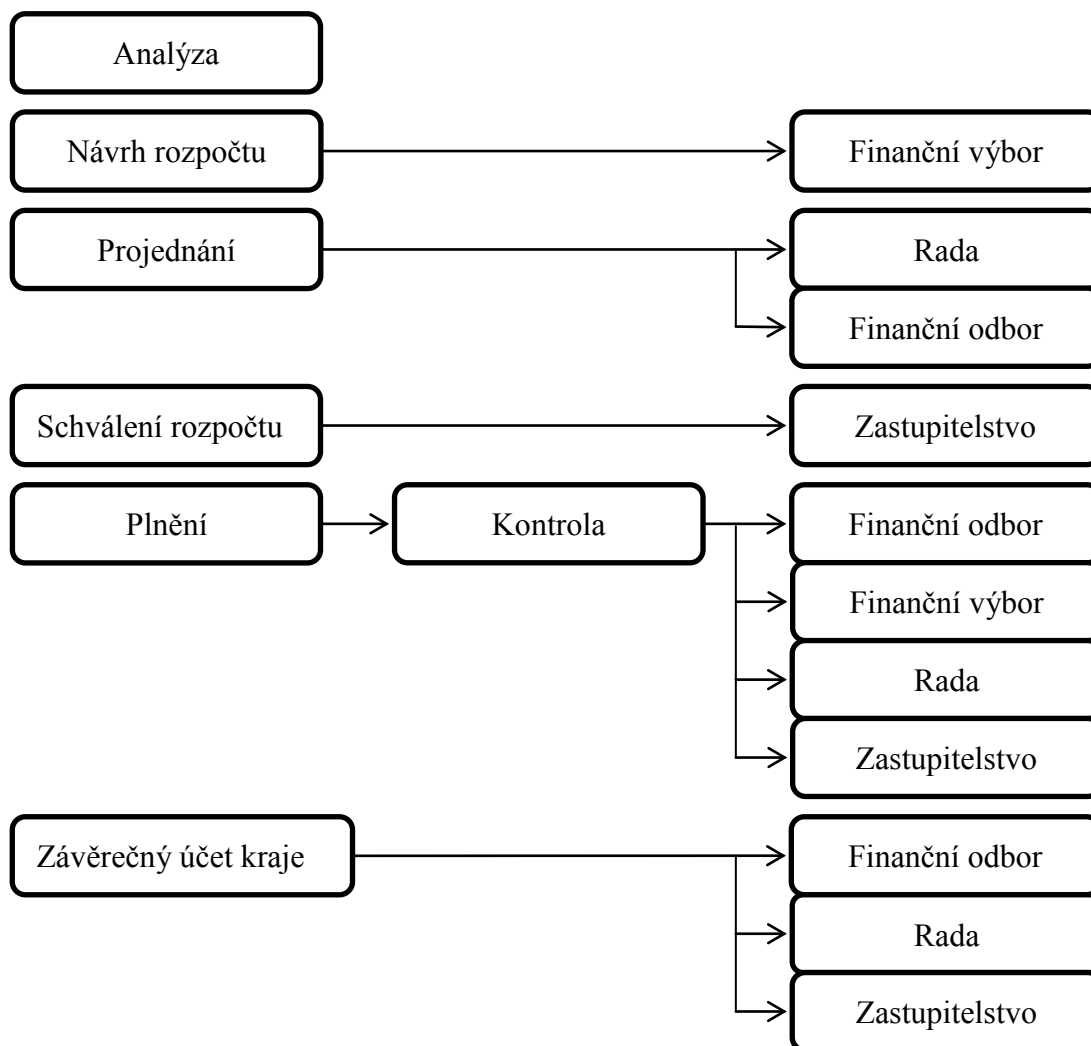
---

⁹ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012; PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011; PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009.

¹⁰ Např. vybudování technické infrastruktury apod.

¹¹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

V České republice se rozpočet jako základ finančního hospodaření kraje sestavuje na jeden kalendářní rok. Rozpočtový proces, který definuje Provažníková¹² jako souhrn činností, které jsou nezbytné k řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném rozpočtovém období, zpravidla zahrnuje dobu 1,5 až 2 roky. Jednotlivé etapy rozpočtového procesu zachycuje následující obrázek 2.

Obrázek 2: Fáze rozpočtového procesu

Zdroj:[27]

Dalším nástrojem, který mají kraje kromě rozpočtu ze zákona povinnost sestavovat, je rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled lze dle zákona č. 250/2000 Sb. považovat za pomocný nástroj, který slouží pro střednědobé finanční plánování. Sestavuje se na základě uzavřených vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet¹³.

¹² PROVAŽNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 70.

¹³ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

2.1 Struktura rozpočtu

Rozpočet kraje se zpravidla sestavuje ve dvojím průřezu, a to běžný a kapitálový rozpočet¹⁴. Běžný rozpočet¹⁵ je bilance běžných příjmů, které se vztahují k danému rozpočtovému roku. Běžnými příjmy se financují neinvestiční potřeby prostřednictvím běžných výdajů. Běžné příjmy lze dle rozpočtové skladby členit (blíže kapitola 3.1) na daňové, nedaňové a na přijaté transfery. Běžný rozpočet může být sestaven jako:

- vyrovnaný – příjmy se rovnají výdajům,
- přebytkový – příjmy jsou větší než výdaje,
- deficitní – běžné příjmy jsou menší než běžné výdaje,

Běžná část rozpočtu by měla být sestavována jako přebytková, protože u zbývajících dvou možností není kraj schopen pokrýt svou dluhovou službu¹⁶ (pokud existuje).

Kapitálový rozpočet by měl sloužit ke kumulaci zdrojů na získávání dlouhodobých aktiv. Obsahuje tedy příjmy, které se vztahují na financování investičních potřeb, které přesahují období jednoho rozpočtového roku. Stejně jako běžný rozpočet, může být sestaven jako vyrovnaný, deficitní či přebytkový.

2.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtovou skladbou se v České republice upravuje způsob třídění všech peněžních operací veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů státu, obcí i krajů, dobrovolných svazků obcí (DSO) i organizačních složek, u kterých jsou stát, obce nebo kraje zřizovatelem. Legislativně rozpočtovou skladbu upravovala od roku 2002 vyhláška Ministerstva financí České republiky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, která byla v průběhu let několikrát novelizována. Nejvýznamnější aktualizace proběhla prostřednictvím vyhlášky č. 440/2007 Sb., o rozpočtové skladbě. Zatím poslední úprava rozpočtové skladby proběhla v roce 2013 vyhláškou č. 463/2013 Sb.

Rozpočtová skladba příjmy a výdaje třídí jako tzv. peněžní operace, kterými se rozumí příjem peněžních prostředků na bankovní účty a výdaj peněžních prostředků z bankovního účtu.

Příjmy a výdaje jsou závazně a systematicky tříděny z několika hledisek třídění:

---

¹⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 67-68.

¹⁵ Někdy se též uvádí název provozní rozpočet.

¹⁶ Souhrn splátek úroků a jistiny za všechny nesplacené dluhy.

- **Odpovědnostní:** Z tohoto hlediska se příjmy a výdaje státního rozpočtu třídí podle správců kapitol, kteří tím získávají odpovědnost za určitý objem finančních prostředků. Povinné je pouze u státního rozpočtu, pro obce a kraje je nepovinné.,
- **Druhov:** Rozlišuje všechny peněžní operace, které třídí na jednotlivé položky. Toto třídění je v celé rozpočtové soustavě povinné. Třídí operace do tří základních okruhů, tj. na příjmy, výdaje a financování, k čemuž používá čtyř-úrovňový systém.,
- **Odvětvové:** Vychází z toho, na jaký účel jsou finanční prostředky použity, tj. snaží se určit, ve prospěch jakého odvětví jsou výdaje vynakládány.,
- **Konsolidační:** Toto třídění umožňuje vyloučit možné duplicitní zaúčtování peněžních transakcí, které probíhají uvnitř určitého okruhu veřejných rozpočtů a které není možné odhalit prostřednictvím druhového členění¹⁷.

Základním systémem v rozpočtové skladbě je druhové třídění.

Příjmy se dělí na dvě základní podskupiny, a to **vlastní příjmy**, jak běžné, tak kapitálové, a **přijaté dotace**. Jde o jejich začlenění do čtyř tříd:

- **Třída 1 – daňové příjmy,**
- **Třída 2 – nedaňové příjmy,**
- **Třída 3 – kapitálové příjmy,**

Třídy 1-3 tvoří tzv. **vlastní příjmy**.

- **Třída 4 – přijaté dotace.**

Výdaje se člení na **běžné** a **kapitálové**. Jde o jejich začlenění do tříd:

- **Třída 5 – běžné výdaje** (neinvestiční, provozní),
- **Třída 6 – kapitálové výdaje** (investiční),
- **Třída 8 – financování.**

---

¹⁷ Vyhláška Ministerstva financí ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

3 PŘÍJMY A VÝDAJE KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV

3.1 Příjmy krajů

Příjmy rozpočtů krajů stanovuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a jsou tvořeny čtyřmi základními skupinami příjmů, což jsou: daňové příjmy, transfery a dotace, nedaňové příjmy a úvěry či půjčky. Podle přerozdělovacích procesů můžeme dále členit příjmy na nenávratné a návratné. Návratné příjmy tvoří například půjčky nebo úvěry, které musí kraj do určitého času splatit. Nenávratné příjmy zahrnují daňové a nedaňové příjmy, transfery a dotace.

Z pohledu autonomie ovlivňování příjmů mají kraje ve své pravomoci pouze nedaňové příjmy a vlastní kapitálové příjmy.

Daňové příjmy mají charakter běžných příjmů a tvoří přibližně 33% krajských příjmů. Daňové příjmy krajů obsahují¹⁸:

- sdílené daně – stanovený podíl na celostátně vybíraných daních, který plyne do rozpočtu krajů (daně z příjmů a daň z přidané hodnoty).

Nedaňové příjmy, které dosahují přibližně 3% krajských příjmů, tvoří¹⁹:

- příjmy z hospodaření s vlastním majetkem,
- příjmy z vlastní hospodářské činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti vlastních organizací, u kterých je kraj zřizovatelem,
- příjmy z vlastní správní činnosti a z výkonu státní správy, zejména ze správních poplatků, z vybraných pokut (a to na základě přenesené působnosti),
- ostatní příjmy – nedaňového charakteru, které plynou do územních rozpočtů (např. příjmy ze svých mimorozpočtových fondů, darů a výnosů ze sbírek).

Kapitálové příjmy jsou u krajů zanedbatelným příjmem a představují příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.

Přijaté transfery a dotace představují objemově nejvýznamnější zdroj financování krajských rozpočtů (kolem 63%). Nutnost dotací, jak uvádí Cogan²⁰, je dána tím, že kraje

¹⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 443.

¹⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 433.

²⁰ COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004, s. 362.

nejsou dostatečně vybaveny vlastními příjmy, které by vystačily na krytí jejich výdajů. Dotace můžeme rozdělit na účelové, které mohou být použity jen na předem stanovený účel, nebo neúčelové – všeobecné, o jejichž využití si kraje rozhodují samy²¹. Kraje získávají dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů, další dotace z kapitoly VPS, z kapitol příslušných ministerstev, ze státních mimorozpočtových fondů, ze strukturálních fondů EU a dotace z Národního fondu²².

Půjčky, úvěry a návratné finanční výpomoci v rámci rozpočtové soustavy patří do skupiny návratných příjmů územních rozpočtů a jsou spojeny s úrokovým zatížením. Při využívání těchto zdrojů financování by měl finanční management kraje důkladně analyzovat dobu splatnosti, podmínky splácení dluhové služby a způsob stanovení úrokové sazby²³.

Kraje mohou využívat i možnost emise cenných papírů, tzv. **komunálních obligací**²⁴, k získání dalších příjmů do svých rozpočtů. Emise komunálních obligací je upravována zákonem o dluhopisech²⁵. Využívána je zatím omezeně, a to jen u některých větších obcí. Kraje doposud neemitovaly žádné komunální obligace. I do budoucna se dá předpokládat, že využívání nebude časté, neboť tato forma je nákladná jak z hlediska bezprostředních nákladů, tak z hlediska dluhové služby²⁶.

3.2 Výdaje krajů

Výdaje rozpočtu kraje financují zejména zabezpečování regionálních veřejných statků a jsou nástrojem politiky krajské samosprávy. Členit je lze z několika hledisek. Stejně jak u příjmů, tak i u výdajů je závazné třídění podle platné rozpočtové skladby. Významné je i členění výdajů podle ekonomického hlediska. Z tohoto pohledu, jak uvádí Peková²⁷, lze výdaje členit na běžné a kapitálové. Běžné výdaje vznikají z financování pravidelně se opakujících potřeb v rozpočtovém období. Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb.

---

²¹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 91.

²² PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 156.

²³ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 101.

²⁴ Komunální obligace je cenný papír, se kterým je spojeno právo majitele na splácení dlužné částky v nominální hodnotě a vyplacení výnosů z tohoto cenného papíru k určitému datu.

²⁵ Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 490.

²⁷ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 280.

Největší položkou běžných výdajů jsou neinvestiční výdaje příspěvkovým organizacím, a to v oblasti školství, kultury, sociální péče a ve zdravotnictví. Druhou položkou, která je nepatrně nižší, jsou transfery neziskovým organizacím (základní školy zřizované obcemi, obecně prospěšné společnosti a občanská sdružení). Významnou položku v rámci běžných výdajů krajských samospráv jsou dále výdaje na dopravní obslužnost²⁸. Mezi běžné výdaje kraje patří také platy zaměstnanců a výdaje spojené s činností krajských úřadů.

U kapitálových výdajů rozhodující část tvoří investiční nákupy a související výdaje, které zahrnují platby na pořízení dlouhodobého majetku, dále významnou položku představují investiční transfery příspěvkovým organizacím v oblasti dopravy, školství, zdravotnictví a bydlení.

3.3 Struktura příjmů a výdajů krajů

Struktura příjmů krajských rozpočtů je poměrně stabilní. Necelé dvě třetiny příjmů tvoří dotace. Svou vahou tak významně ovlivňují výši příjmů. Kolem třetiny příjmů připadá na příjmy daňové. Zbývající dva druhy příjmů nepřevyšují v souhrnu 3% až 4% celkových příjmů.

Co se týče struktury výdajů, přibližně z 90% se na celkových výdajích podílejí běžné výdaje a z 10% kapitálové výdaje.

---

²⁸ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 222.

4 HOSPODAŘENÍ KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV

O hospodaření krajů můžeme mluvit až od roku 2001, tehdy se uskutečnily rozsáhlé převody zařízení doposud spravovaných ministerstvy na kraje. Do řídicí pravomoci krajů přešla řada samosprávných funkcí v oblasti školství (střední školy a učiliště). Financování těchto aktivit bylo řešeno dotacemi ze státního rozpočtu. Od roku 2002 se kraje staly příjemci podílů na daňových výnosech na základě novely zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen RUD)²⁹ a byl jim poskytnut příspěvek na výkon státní správy.

K 1. 1. 2003 byly uskutečněny další převody majetku (silnice II. a III. třídy), kdy na kraje přešla správa organizací ze zrušených okresních úřadů. Jednalo se o organizace v oblasti kultury, zdravotnická zařízení a organizace poskytující sociální služby. Dále bylo převedeno na kraje z Ministerstva zdravotnictví ČR 9 územních středisek záchranné služby. Z hlediska financování byl rok 2003 nesystémový, jelikož na správu převedených organizací z okresních úřadů a Ministerstva zdravotnictví ČR nebyly pro rok 2003 krajům stanoveny zvýšené podíly na daňových příjmech. Financování těchto aktivit bylo pokryto dotacemi ze státního rozpočtu³⁰.

Od konce roku 2008 trápí Českou republiku ekonomická recese, která se nemohla nepromítnout i do hospodaření veřejných rozpočtů a tím i do rozpočtových výsledků krajů. Kapitola nastíní vývoj v hospodaření krajských samospráv od roku 2008 do roku 2012 z hlediska druhového třídění příjmů a výdajů.

4.1 Vývoj daňových příjmů

Novelou zákona o RUD³¹ (viz výše) byl krajům stanoven 3,1% podíl na celostátním hrubém výnosu sdílených daní. Při přerozdělování jednotlivým krajům se vychází z kalkulace finanční náročnosti jednotlivých zařízení, které byly převedeny na kraje v rámci reformy veřejné správy.

Každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu podílí procentem, které je určeno v příloze číslo 1³² zákona o RUD.

---

²⁹ Zákon č. 483/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000, o rozpočtovém určení některých daní územním samosprávným celkům a některým fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).

³⁰ COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004, s. 356-357.

³¹ Zákon č. 243/2000, o rozpočtovém určení některých daní územním samosprávným celkům a některým fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

³² Viz příloha A této bakalářské práce.

Postupem času se ukázalo, že podíl na celostátním výnosu sdílených daní není dostatečný k financování převzatých odpovědností v rámci reformy územní samosprávy. A proto k 3. 1. 2005 nabyla účinnost další novela zákona o RUD zákonem č. 1/2005 Sb., kterou se zvýšil podíl krajů z 3,1% na 8,92%. Zatím poslední novelou zákon o RUD prošel v roce 2012 s účinností od 1. 1. 2013. Novela zákona přinesla změny podílů krajů na sdílených daních a je současnou podobou zákona o RUD.

Sdílenými daněmi krajů podle zákona o RUD jsou³³:

- a) daň z příjmu právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušný kraj s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- b) podíl na 7,86% z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 8,65% z celostátního hrubého výnosu daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odvedené zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmu fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- d) podíl na 8,92% z celostátního hrubého výnosu daně z příjmu fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 8,92% z 60% z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmu fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- f) podíl na 8,92% z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu a) a v § 4 odst. 1 písm. h).

---

³³ Viz příloha B této bakalářské práce.

Tabulka 1: Daňové příjmy v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008	2009	2010	2011	2012	Index růstu	
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	2012/2008	2012/2009
Jihočeský kraj	4399,7	3885,4	3990,8	4013,8	4037,3	0,92	1,04
Jihomoravský kraj	4896,2	4308,6	4413,3	4458,4	4486,2	0,92	1,04
Karlovarský kraj	1941,3	1719,1	1755,5	1767,7	1775,2	0,91	1,03
Kraj Vysočina	3793,9	3347,8	3531,6	3435,5	3451,6	0,91	1,03
Královehradecký kraj	3300,7	2909,9	3019,5	3030,1	3032,4	0,92	1,04
Liberecký kraj	2387,9	2106,9	2168,8	2184,4	2194,8	0,92	1,04
Moravskoslezský kraj	4972,5	4353,8	4475,6	4495,2	4513,6	0,91	1,04
Olomoucký kraj	3456,8	3046,1	3133,3	3152,6	3165	0,92	1,04
Pardubický kraj	3005,2	2515,5	2589,7	2604,1	2615,9	0,87	1,04
Plzeňský kraj	3687,8	3268	3360,2	3384,1	3392,6	0,92	1,04
Středočeský kraj	7040,8	6218,9	6392	6433,3	6461,3	0,92	1,04
Ústecký kraj	4228,9	3720,5	3827,6	3842,3	3873,4	0,92	1,04
Zlínský kraj	2703,4	2374,9	2440,8	2457,7	2474,8	0,91	1,04
Celkem³⁴	49815,1	43775,5	45098,6	45259,2	45474,2	0,91	1,04

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

V průběhu roku 2009 se mnohokrát objevoval názor, že ekonomická recese a pokles daňových příjmů bude mít vliv na rozpočty územní samosprávy. Krajských rozpočtů se však nižší výnos daní příliš nedotkl, protože podíl daňových příjmů v rozpočtech krajů je poměrně nízký. Přesto je z tabulky 1 patrné, že u všech krajů byly daňové příjmy nižší než v roce 2008. Celkově došlo k poklesu o 6 mld. Kč. Důvodem bylo snížení výnosů daně z příjmů právnických osob a fyzických osob. V posledních třech letech se sice objem daňových příjmů jednotlivých krajů rovnoměrně zvyšuje, ale i přesto nepřekonal propad z roku 2009. A tak i v roce 2012 byly daňové příjmy nižší než v roce 2008.

4.2 Vývoj nedaňových a kapitálových příjmů

Nedaňové příjmy společně s kapitálovými příjmy jsou plně v pravomoci krajů. (viz kapitola č. 3.1). Jejich výši v jednotlivých krajích zachycují tabulky 2 a 3.

³⁴ po konsolidaci

Tabulka 2: Nedaňové příjmy v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008	2009	2010	2011	2012	Index růstu	
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	2012/2008	2012/2009
Jihočeský kraj	187,5	339,4	280,8	274,3	178,6	0,95	0,53
Jihomoravský kraj	334,9	343,0	353,5	411,4	439,2	1,31	1,28
Karlovarský kraj	210,6	195,4	247,0	467,2	615,3	2,92	3,15
Kraj Vysočina	467,2	308,9	297,0	334,0	347,9	0,74	1,13
Královehradecký kraj	283,7	362,0	339,9	275,1	354,7	1,25	0,98
Liberecký kraj	182,5	144,7	227,2	361,8	353,3	1,94	2,44
Moravskoslezský kraj	317,2	445,9	314,8	469,6	247,4	0,78	0,55
Olomoucký kraj	316,6	505,9	517,6	379,3	331,6	1,05	0,66
Pardubický kraj	173,6	185,7	183,6	229,9	223,9	1,29	1,21
Plzeňský kraj	180,3	151,2	122	280,4	294,1	1,63	1,95
Středočeský kraj	428,4	450,7	795,4	366,9	338,5	0,79	0,75
Ústecký kraj	613,0	287,0	769,4	458,8	410,9	0,67	1,43
Zlínský kraj	173,2	238,4	454,5	471,7	335,5	1,94	1,41
Celkem³⁵	3868,7	3958,2	4902,7	4780,5	4471,0	1,16	1,13

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

Z tabulky 2 je patrné, že výše nedaňových příjmů je v jednotlivých krajích i letech proměnlivá. Rozhodující vliv na výši nedaňových příjmů má bezesporu hospodaření s vlastním majetkem, odvody příspěvkových organizací a objem přijatých splátek půjčených prostředků. Je nutno podotknout, že jednotlivé kraje se od sebe liší svými charakteristikami (např. počtem zřizovaných organizací).

³⁵ po konsolidaci

Tabulka 3: Kapitálové příjmy v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008	2009	2010	2011	2012	Index růstu	
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	2012/2008	2012/2009
Jihočeský kraj	32,5	9,6	4,1	21,2	11,0	0,34	1,15
Jihomoravský kraj	119,4	11,7	105,0	116,3	56,9	0,48	4,86
Karlovarský kraj	73,4	9,1	4,2	1,8	1,3	0,02	0,14
Kraj Vysočina	37,5	13,4	566,2	28,7	16,1	0,43	1,20
Královehradecký kraj	50,2	23,0	42,3	25,0	39,7	0,79	1,73
Liberecký kraj	15,1	1,0	5,2	14,4	19,5	1,29	19,50
Moravskoslezský kraj	87,8	90,5	75,8	41,2	66,9	0,76	0,74
Olomoucký kraj	13,6	9,2	3,3	12,1	25,2	1,85	2,74
Pardubický kraj	15,4	24,0	0,4	25,1	15,2	0,99	0,63
Plzeňský kraj	4,1	18,4	21,4	5,0	26,6	6,49	1,45
Středočeský kraj	19,0	0,5	1,0	20,8	6,8	0,36	13,60
Ústecký kraj	129,5	143,9	276,0	156,9	63,4	0,49	0,44
Zlínský kraj	22,8	53,9	5,4	43,8	67,9	2,98	1,26
Celkem³⁶	620,4	408,1	1110,3	512,2	416,4	0,67	1,02

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

Příjmy z prodeje majetku zachycené v tabulce 3, jsou pro většinu krajů zanedbatelné, za souhrn krajů většinou nedosahovaly v jednotlivých letech ani 1% z celkových příjmů. Co se týče jednotlivých krajů, výrazný skok v příjmech z prodeje majetku můžeme zaznamenat v roce 2010 u kraje Vysočina. Kraj Vysočina oproti jiným rokům vykázal o dost vyšší kapitálové příjmy.

4.3 Vývoj přijatých dotací

Jak již bylo uvedeno výše (viz kapitola č. 3.1), rozhodující skupinou příjmů krajských samospráv jsou dotace ze státního rozpočtu, a to především neinvestiční (běžné) účelové dotace³⁷. O jejich užití rozhoduje poskytovatel dotací, nikoli kraj. Kraje jsou tak omezovány ve svých rozhodovacích pravomocích.

³⁶ po konsolidaci

³⁷ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 431.

Tabulka 4: Přijaté dotace v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008	2009	2010	2011	2012	Index růstu	
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	2012/2008	2012/2009
Jihočeský kraj	5479,1	6195,3	5946,5	6237,2	6473,1	1,18	1,04
Jihomoravský kraj	9551,9	10876,2	10289,4	10005,4	10478,8	1,10	0,96
Karlovarský kraj	2565,3	2866,3	3397,5	3296,5	2815,1	1,10	0,98
Kraj Vysočina	4430,7	5161,7	6409,0	5274,5	5072,4	1,14	0,98
Královehradecký kraj	4857,6	5964,4	6069,8	5558,2	5324,3	1,10	0,89
Liberecký kraj	3602,1	4345,6	4828,0	4002,0	4288,6	1,19	0,99
Moravskoslezský kraj	10985,7	12404,8	11209,3	11790,8	11574,9	1,05	0,93
Olomoucký kraj	5351,3	6532,3	6343,9	5958,2	5910,9	1,10	0,90
Pardubický kraj	4251,7	5049,3	5323,7	4759,9	4796,6	1,13	0,95
Plzeňský kraj	4287,6	4840,2	4717,1	5203,0	5387,0	1,26	1,11
Středočeský kraj	9179,5	10403,7	9854,2	10075,5	10974,9	1,20	1,05
Ústecký kraj	7896,9	7800,8	9297,4	7935,7	7592,2	0,96	0,97
Zlínský kraj	4984,2	6289,4	5823,8	5744,3	5544,5	1,11	0,88
Celkem³⁸	77423,6	88730,1	89509,4	85841,0	86233,3	1,11	0,97

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

Zatímco ekonomická krize přispěla v roce 2009 k poklesu daňových příjmů, dotace se meziročně zvýšily o více než 11 mld. Kč. Tento nárůst více než kompenzoval úbytek daňových příjmů v roce 2009. Přesto se našly kraje, ve kterých se jejich objem meziročně snížil. Jednalo se o Ústecký kraj. Tento kraj se stal výjimkou vzhledem k tomu, že u všech ostatních krajů dotace vzrostly minimálně o 10%. Z tabulky 4 je patrný nárůst dotací i v roce 2010. V roce 2011 se objem dotací u všech krajů kromě Jihočeského, Moravskoslezského a Středočeského kraje oproti roku 2010 výrazně snížil, a to celkově o 3,7 mld. Kč. V jejich rámci se zejména snížily dotace investiční (o 6,6 mld. Kč), neinvestiční dotace se naopak zvýšily (o 2,9 mld. Kč). Snížení objemu investičních dotací způsobil pokles transferů z regionálních rad regionu soudržnosti, a to ve výši 5 mld. Kč³⁹. V roce 2012 došlo k mírnému nárůstu objemu dotací, ale i přesto nedosáhl úrovně z roku 2010.

³⁸ po konsolidaci

³⁹ KAMENÍČKOVÁ, Věra; Deník veřejné správy. *Špatný rok 2011: Výsledky hospodaření územní samosprávy*. [online]. 28.8 2012 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6555393&ht=%9Apatn%FD+rok+2011>.

4.4 Vývoj běžných výdajů

Rozsah běžných výdajů jednotlivých krajských rozpočtů je různý a jejich velikost se obecně zvyšuje. Příčinou je rostoucí autonomie krajských samospráv a odpovědnost za zajišťování a zabezpečování statků a služeb na jejich území a také rozpočtové omezení ze strany příjmů.

Tabulka 5: Běžné výdaje v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008	2009	2010	2011	2012	Index růstu	
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	2012/2008	2012/2009
Jihočeský kraj	8847,3	9174,5	8886,8	8867,6	9163,4	1,04	1,00
Jihomoravský kraj	12768,1	13667,1	13515,8	13721,9	14107,2	1,10	1,03
Karlovarský kraj	3990,1	4238,9	4263,6	4256,5	4171,6	1,05	0,98
Kraj Vysočina	7267,8	8127,7	7892,6	7240,2	7219,9	0,99	0,89
Královehradecký kraj	7284,0	7932,0	7931,0	7892,8	8091,0	1,11	1,02
Liberecký kraj	5446,4	5855,4	5871,8	6149,0	6358,4	1,17	1,09
Moravskoslezský kraj	13733,8	14927,6	14619,7	14769,0	14909,3	1,09	1,00
Olomoucký kraj	7866,1	8659,8	8765,0	8661,2	8874,5	1,13	1,02
Pardubický kraj	6534,9	6705,0	6582,1	6919,5	6927,7	1,06	1,03
Plzeňský kraj	6758,4	7263,2	7360,8	7521,9	8104,0	1,20	1,12
Středočeský kraj	14756,8	16334,8	14977,1	14723,5	15626,4	1,06	0,96
Ústecký kraj	10341,1	10598,3	10676,5	11455,8	11281,1	1,09	1,06
Zlínský kraj	6951,0	7424,7	7340,9	7380,8	7392,6	1,06	1,00
Celkem⁴⁰	112545,9	120909,0	118683,6	119559,5	122227,0	1,09	1,01

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

Z tabulky 5 je patrný rostoucí trend běžných výdajů. V roce 2011 došlo k meziročnímu nárůstu o 0,9 mld. Kč a v roce 2012 k meziročnímu nárůstu o 2,7 mld. Kč. Největšímu nárůstu, a to u všech krajů, došlo v roce 2009. Meziročně se zvýšily o 8,4 mld. Kč. I v budoucích obdobích se dá předpokládat jejich růst, a to z důvodu jejich omezené schopnosti regulace ze strany krajů.

⁴⁰ po konsolidaci

4.5 Vývoj kapitálových výdajů

Kapitálové výdaje se na celkových výdajích podílejí zhruba 10% a jejich vývoj zachycuje tabulka 6.

Tabulka 6: Kapitálové výdaje v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008	2009	2010	2011	2012	Index růstu	
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	2012/2008	2012/2009
Jihočeský kraj	1321,5	1442,9	1005,7	1220,4	1646,8	1,25	1,14
Jihomoravský kraj	1929,9	1816,2	1815,4	1334,6	1715,5	0,89	0,94
Karlovarský kraj	648,7	574,8	1463,5	1537,4	1467,9	2,26	2,55
Kraj Vysočina	1070,3	2813,5	2165,5	1759,9	1473,7	1,38	0,52
Královehradecký kraj	1412,7	1580,7	1117,9	1047,0	725,7	0,51	0,46
Liberecký kraj	1005,8	987,1	540,0	505,8	663,9	0,66	0,67
Moravskoslezský kraj	2741,2	2177,4	2091,2	2062,3	1912,4	0,70	0,88
Olomoucký kraj	1793,2	1935,4	1513,0	1385,1	1455,3	0,81	0,75
Pardubický kraj	965,1	1183,8	1249,8	638,3	441,6	0,46	0,37
Plzeňský kraj	1173,2	1053,4	1387,9	1325,9	1435,0	1,22	1,36
Středočeský kraj	2434,5	3450,0	1591,9	2614,4	2775,6	1,14	0,80
Ústecký kraj	2829,5	2852,8	2462,6	1724,3	1591,3	0,56	0,56
Zlínský kraj	1167,7	1862,8	1640,3	1173,9	1276,4	1,09	0,69
Celkem⁴¹	20493,4	23730,7	20044,7	18329,4	18581,1	0,91	0,78

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

Z tabulky 6 vyplývá, že v roce 2009 proti roku 2008 vzrostly kapitálové výdaje krajů o 15%, avšak ne u všech krajů. Největší nárůst kapitálových výdajů zaznamenal Kraj Vysočina a Středočeský kraj. V letech 2010 a 2011 došlo k poklesu. Hlavní příčinou je nedostatek vlastních zdrojů na financování, resp. spolufinancování investic. Pozitivní výsledek zaznamenal po dvou zmíněných letech rok 2012, kdy se objevil přírůstek kapitálových výdajů.

⁴¹ po konsolidaci

4.6 Vývoj výsledků hospodaření

Výsledky hospodaření krajských samospráv ovlivňuje umístění finančních prostředků na zajištění provozu nemocnic, středních škol, ústavů sociální péče, galerií, muzeí a dalších. Dále i financování rozsáhlých projektů, k jejichž uhrazení kraje čerpají cizí návratné zdroje (např. z Evropské investiční banky).

Financování těchto oblastí vyvíjí tlak na zvyšování výdajů krajských samospráv (viz kapitola č. 4.4 a 4.5). Důsledkem rychlého růstu výdajů, které nejsou krajské samosprávy schopny pokrýt ze svých příjmů, je přechod krajských samospráv k deficitnímu hospodaření.

Tabulka 7: Saldo hospodaření v letech 2008 – 2012

Kraj/Rok	2008 v mil. Kč	2009 v mil. Kč	2010 v mil. Kč	2011 v mil. Kč	2012 v mil. Kč
Jihočeský kraj	-70,1	-187,8	329,6	458,5	-110,3
Jihomoravský kraj	204,3	56,3	-169,9	-65,1	-361,6
Karlovarský kraj	151,9	-23,7	-322,8	-260,7	-432,5
Kraj Vysočina	391,2	-2109,4	745,5	72,5	194,3
Královehradecký kraj	-204,6	-253,4	422,5	-51,3	-65,5
Liberecký kraj	-264,5	-244,2	817,5	-92,2	-166,0
Moravskoslezský kraj	-111,8	190,1	-635,4	-34,5	-418,8
Olomoucký kraj	-521,1	-501,7	-279,9	-544,2	-897,2
Pardubický kraj	-54,1	-114,3	265,5	61,2	282,4
Plzeňský kraj	228,2	-38,7	-528,1	24,7	-438,8
Středočeský kraj	-523,4	-2711,1	473,6	-441,4	-620,5
Ústecký kraj	-302,3	-1499,0	1031,3	-786,3	-932,5
Zlínský kraj	-235,2	-330,9	-256,7	162,9	-246,1
Celkem	-1311,5	-7767,8	1892,7	-1495,9	-4213,2

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů kraje

Deficitní hospodaření krajských samospráv bylo vykázáno kromě roku 2010 ve všech sledovaných letech. V roce 2009 v porovnání s ostatními roky dosáhly kraje nejvyššího schodku hospodaření, a to ve výši 7,8 mld. Kč, což přesahovalo 6% příjmů. Výsledek hospodaření ovlivnila již zmíněná ekonomická recese a nárůst běžných výdajů o 8,4 mld. Kč oproti roku 2008.

Z pohledu jednotlivých krajů nejvyššího schodku hospodaření dosáhl Středočeský kraj v roce 2009. Ale ne všechny kraje hospodařily schodkově, např. Pardubický kraj a Kraj Vysočina v posledních třech letech vykázaly přebytkové hospodaření.

Hospodaření krajů ovlivňují značné rozdíly v jejich rozloze a počtu obyvatel. Podstatné jsou i rozdíly v počtu obcí, měst a v jejich vybavenosti. Rozdílná je délka a stav silnic, geografické a klimatické podmínky, demografická data.

Ve výsledcích hospodaření se podle Pekové⁴² odráží i skutečnost, že v současné době nejsou stále splněny všechny ekonomické předpoklady pro jejich finanční soběstačnost a nezávislost na dotacích od státu při financování rozsáhlých úkolů v rámci přenesené působnosti.

Kraje sice získávají do rozpočtu vlastní příjmy, zatím však mohou ve své pravomoci ovlivňovat pouze nedaňové příjmy a vlastní kapitálové příjmy, které jsou však velmi malé. Podíl jednotlivých příjmů na celkových příjmech zachycuje tabulka 8.

Tabulka 8: Vývoj příjmů a výdajů krajů v ČR v letech 2008 – 2012

Rok/ Ukazatel	2008		2009		2010		2011		2012	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
I. Daňové příjmy	49815,1	37,8	43775,5	32,0	45098,6	32,1	45259,2	33,2	45474,2	33,3
II. Nedaňové příjmy	3869,7	2,9	3958,2	2,9	4902,7	3,4	4780,5	3,5	4471,0	3,3
III. Kapitálové příjmy	620,4	0,5	408,1	0,3	1110,3	0,8	512,2	0,4	416,4	0,3
Vlastní příjmy	54304,2	41,2	48141,8	35,2	51111,6	36,3	50551,9	37,1	50361,7	36,9
IV. Přijaté dotace	77423,6	58,8	88730,1	64,8	89509,4	63,7	85841,0	62,9	86233,3	63,1
Příjmy celkem⁴³	131727,8	100,0	136871,9	100,0	140621,0	100,0	136392,9	100,0	136595,0	100,0
V. Běžné výdaje	112545,9	84,8	120909,0	83,6	118683,6	85,6	119559,4	86,7	122227,1	86,8
VI. Kapitálové výdaje	20493,4	15,4	23730,7	16,4	20044,7	14,4	18329,4	13,3	18581,1	13,2
Výdaje celkem	133039,3	100,0	144639,7	100,0	138728,3	100,0	137888,8	100,0	140808,2	100,0

Zdroj: upraveno podle [16]

⁴² PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 430.

⁴³ po konsolidaci

5 ZADLUŽENOST KRAJSKÝCH SAMOSPRÁV

5.1 Příčiny zadluženosti krajů

Mezi hlavní příčiny vzniku zadlužení krajů lze řadit podfinancovaný stav převedených zařízení (viz kapitola 4), a to především nemocnic, které kraje převzaly s dluhy⁴⁴. Kraje se tak musely vypořádat nejen s financováním a managementem běžného chodu těchto zařízení, ale i se zajištěním prostředků na jejich oddlužení. Dalším problémem byly i podinvestované silnice II. a III. tříd. Tyto oblasti si v několika případech vyžádaly velké finanční investice, které kraje nebyly schopny pokrýt ze svých příjmů a na oddlužení nemocnic nebo opravy pozemních komunikací začaly využívat návratné zdroje financování.

Z návratných zdrojů, pro financování svých potřeb kraje nejvíce čerpají prostředky prostřednictvím úvěrů. A to jak od tuzemských komerčních bank, tak i z Evropské investiční banky. Takto získanými zdroji kraje předfinancovávají a spolufinancují rozsáhlé investice do regionální infrastruktury (rekonstrukce II. a III. tříd). Čerpání finančních prostředků z Evropské investiční banky je většinou rozloženo do několika tranší⁴⁵ v rozmezí 10 – 25 let⁴⁶.

Z rozpočtové soustavy mohou kraje využívat půjček ze Státního fondu dopravní infrastruktury.

Po vstupu do Evropské unie v roce 2004 se otevřela i České republice možnost čerpání dotací z evropských strukturálních fondů. Tyto zdroje jsou však podmiňovány finanční účastí kraje na předfinancování projektů.

V současné době se kraje potýkají s problémy v čerpání dotací, a to především v nedodržení dotačních podmínek přidělených dotací. Nejčastěji jsou to chyby v zadávání veřejných zakázek.

Tabulka 9: Dluh krajů ČR v letech 2008 – 2012

Rok /Ukazatel	2003 v mld. Kč	2004 v mld. Kč	2005 v mld. Kč	2006 v mld. Kč	2007 v mld. Kč	2008 v mld. Kč	2009 v mld. Kč	2010 v mld. Kč	2011 v mld. Kč	2012 v mld. Kč
Úvěry	0,2	0,4	1,8	6,5	9,4	11,9	17,4	16,6	19,6	22,2
Přijaté návratné fin. výpomoci a ost. dluhy	1,1	1,1	1,1	1,2	1	2,7	3,5	2,5	2,7	2,3
Celkem	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5

Zdroj: [17]

⁴⁴ COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004, s. 375.

⁴⁵ Čerpání dohodnuté půjčky nebo její části.

⁴⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 197.

Z tabulky 9 je patrné, že krajský dluh má od roku 2003 rostoucí tendenci, přestože kraje samostatně hospodaří teprve několik let a neměly takovou možnost se zadlužit. V roce 2012 dluh krajských samospráv (včetně jejich příspěvkových organizací) dosáhl výše 24,5 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2011 došlo k nárůstu dluhu o téměř 2,2 mld. Kč (o 9,8%). Růst dluhu byl vykázan zejména na položce úvěrů (o více než 2,5 mld. Kč), jejichž podíl na celkovém dluhu krajů dosáhl 90,6%. Stav přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů se snížil o více než 0,3 mld. Kč. Kraje ani v roce 2012 neemitovaly komunální dluhopisy.

Dalším důležitým ukazatelem zadluženosti je podíl cizích zdrojů na celkových aktivech kraje. Jak je vidět v následující tabulce 10, na financování většiny krajů se podílejí cizí zdroje v rozmezí 19% až 87%. Nejméně cizí zdroje využívá kraj Jihočeský, naproti tomu nejvíc cizích zdrojů vykazuje Olomoucký a Jihomoravský kraj.

Tabulka 10: Aktiva, cizí zdroje a jejich podíl v krajích ČR v polovině roku 2012

Kraj/Ukazatel	Celková aktiva celkem (v tis. Kč)	Cizí zdroje (v tis. Kč)	Podíl cizích aktiv (%)
Jihočeský kraj	19,63	3,66	19 %
Ústecký kraj	19,77	4,33	22 %
Zlínský kraj	14,07	3,52	25 %
Kraj Vysočina	15,81	4,25	27 %
Plzeňský kraj	10,32	2,89	28 %
Karlovarský kraj	26,50	8,08	30 %
Královéhradecký kraj	13,33	4,91	37 %
Pardubický kraj	15,23	5,99	39 %
Středočeský kraj	12,25	5,67	46 %
Liberecký kraj	12,42	5,97	48 %
Moravskoslezský kraj	8,57	4,36	51 %
Jihomoravský kraj	5,81	4,05	70 %
Olomoucký kraj	10,27	8,92	87 %

Zdroj: [2]

Tabulka 11 zachycuje rozdíly mezi stavem peněžních prostředků na bankovních účtech krajských samospráv a stavem zadluženosti. V roce 2012 se stav peněžních prostředků na účtech poprvé od roku 2011 meziročně snížil, a to o 1 mld. Kč na 23,1 mld. Kč a zároveň byl poprvé dluh krajů vyšší než objem jejich peněžních prostředků na bankovních účtech, a to o 1,4 mld. Kč. Přitom ještě v roce 2008 byl dluh o 10 mld. Kč nižší než objem peněžních prostředků na bankovních účtech.

Tabulka 11: Stav na účtech a stav zadluženosti krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2008 – 2012

Ukazatel	2001 v mld. Kč	2002 v mld. Kč	2003 v mld. Kč	2004 v mld. Kč	2005 v mld. Kč	2006 v mld. Kč	2007 v mld. Kč	2008 v mld. Kč	2009 v mld. Kč	2010 v mld. Kč	2011 v mld. Kč	2012 v mld. Kč
Stav na účtech celkem	4,4	6,9	12,5	13,1	15,1	17,8	21,0	24,9	22,1	22,2	24,1	23,1
Zadluženost celkem	0,0	0,0	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5
Rozdíl	4,4	6,9	11,2	11,6	12,2	10,1	10,6	10,3	1,2	3,1	1,8	-1,4

Zdroj: [16]

Pokud bychom měli zhodnotit hlavní příčiny narůstající zadluženosti krajských samospráv, bude to především závislost krajských samospráv na dotacích od státu a jejich účelová vázanost. Přitom již dlouhodobě existuje požadavek na snížení významu účelových dotací v rozpočtech územních samospráv ve prospěch daňových příjmů. Důvodem je zejména neefektivnost dotací, riziko korupce nebo „leštění klik v Praze“⁴⁷.

S tím souvisí i rizika spojená s nárůstem návratných zdrojů při financování investičních projektů a oddlužení zdravotnických zařízení.

5.2 Regulace zadluženosti krajských samospráv

Krajské samosprávy mají v současné době poměrně liberální přístup na všechny finanční trhy a volný přístup k přijímání úvěru. Tento fakt s sebou nese řadu problémů, jako jsou: z čeho splácet dluh, stanovení optimální výše roční dluhové služby, inflační dopady na ekonomiku, kursová rizika, ručení za úvěr a rychlý růst zadlužení⁴⁸. A právě u krajských samospráv od roku 2003 úvěrové zatížení nabralo vysoký nárůst a celkové zadlužení má vzrůstající tendenci.

Dalším důvodem k regulaci je i to, že dluh územních samospráv je součástí veřejného dluhu, ke kterému se vážou pro členy EU Maastrichtská kritéria, a to je podíl na HDP ve výši maximálně 60%. Proto je snahou vlády České republiky regulovat veřejný dluh, ale i dluh samotných územních samospráv.

5.2.1 Řešení zadluženosti v ČR

V České republice je zadluženost územních samospráv oproti jiným státům regulována velmi volně. I přesto v právním systému ČR lze nalézt zákony, které se nepřímou snahou zadluženost územních samospráv regulovat. A to zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání

⁴⁷ KYPETOVÁ, Jaroslava. Přínosy novely RUD. *Obec a finance*. 2013, roč. 18, č. 1, s. 24.

⁴⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 276.

hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí či zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, které stanovuje⁴⁹:

- Roční rozpočet se sestavuje podle rozpočtového výhledu, který je povinný.
- Roční rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný.
- Rozpočet může být schválen i jako schodkový, v takovém případě musí být doloženo, jakým způsobem bude pokryt uvažovaný schodek.
- Dosažený schodek hospodaření musí být uhrazen, a to buď se zdrojů minulých let, nebo z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech.
- Je stanovena sankce za neprovedené přezkoumání hospodaření a nezveřejnění výsledné správy z tohoto přezkoumání.

K regulaci zadluženosti přispěl zákon č. 450/2001 Sb.⁵⁰, který novelizoval mimo jiné i zákon o krajích. Schválená opatření měla vést ke snížení zadluženosti územních samospráv. Zavedl například:

- Emise obligací vydávaných krajem schvaluje vláda.
- Kraj nesmí přijmout úvěr, pokud jeho dluhová služba přesahovala 15% jeho rozpočtu z předcházejícího roku.
- Kraj nesmí majetkem kraje ručit za závazky fyzických a právnických osob, jestliže nebyl jejich zřizovatelem.
- Stát neručí za hospodaření a závazky kraje, pokud tyto závazky nepřevzal smluvně.

Další užívaný nástroj regulace je uskutečňován podle zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se kraj musí řídit při emisi dluhových cenných papírů.

5.2.2 Ukazatel dluhové služby

Od roku 2004 do roku 2008 platilo usnesení vlády č. 346/2000, o regulaci zadluženosti obcí a krajů. Regulace se prováděla pomocí ukazatele dluhové služby. Podle tohoto usnesení Ministerstvo financí ČR vypočítalo každé obci a každému kraji ukazatel dluhové služby.

---

⁴⁹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Obce a kraje, které překročily 30% hranici stanoveného ukazatele, byly o této skutečnosti Ministerstvem financí písemně informovány dopisem ministra financí. Zároveň byly vyzvány, aby přijaly takové opatření, aby v příštím období ukazatel dluhové služby nepřekročily. Dotčeným obcím a krajům byla stanovena tříměsíční lhůta, během které měly zdůvodnit překročení ukazatele dluhové služby a oznámit Ministerstvu financí zamýšlená nápravná opatření. Ministerstvo financí ČR zhodnotilo přijaté podklady, u kterých vzalo v potaz všechny okolnosti, které vedly k překročení stanovené hranice.

Pokud by i v dalším roce obec nebo kraj překročil ukazatel dluhové služby, Ministerstvo financí ČR předalo seznam těchto obcí a krajů poskytovatelům prostředků ze státního rozpočtu a státních fondů, aby při projednávání žádostí těchto obcí a krajů o dotaci či půjčku k této skutečnosti přihlédli.

Tabulka 12: Výpočet ukazatele dluhové služby

Číslo řádku	Název položky	Odkaz na rozpočtovou skladbu nebo jiné vymezení ukazatele	Stav k 31. 12. sledovaného roku
1	Daňové příjmy (po konsolidaci)	Třída 1	
2	Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	Třída 2	
3	Přijaté dotace souhrnného finančního vztahu*	Seskupení položek 4112 + 4212	
4	Dluhová základna	ř. 1 + ř. 2 + ř. 3	
5	Úroky	Položka 5141	
6	Splátky jistin a dluhopisů	Položky 8xx2 a 8xx4	
7	Splátky leasingu	Položka 5178	
8	Dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7	
9	Ukazatel dluhové služby	ř. 8 děleno ř. 4	< 30%
-	*) prostředky v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí a krajů podle přílohy zákona o státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok		

Zdroj: [27]

Sledování zadluženosti krajů uvedeným ukazatelem přineslo určité nedostatky, které snižovaly jeho vypovídající schopnost. Příkladem bylo, když si kraj vzal úvěr a jeho splácení odložil až do následujících let. Což vedlo k tomu, že v roce 2008 vláda ČR přijala usnesení č. 1395, o monitoringu hospodaření obcí, na základě kterého se ukazatel dluhové služby zrušil. Je založen na Soustavě informativních (A) a monitorujících (B) ukazatelů (SIMU) za obce a jimi řízené příspěvkové organizace podle stavu k 31. 12. příslušného kalendářního roku⁵¹. Tento způsob sledování zadluženosti se však na kraje nevztahuje.

Přestože metodika Ministerstva financí ČR pro výpočet dluhové služby u krajů byla zrušena, řada ministerstev k žádostem o dotaci propočít dluhové služby stále vyžaduje.

⁵¹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 199-201.

5.2.3 Zákon o rozpočtové odpovědnosti

V roce 2013 byl bývalou koaliční vládou Petra Nečase PS PČR⁵² předložen návrh ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti, s jehož obdobou se můžeme setkat také v zahraniční praxi. Přestože se v různých modifikacích využívá ve Francii, Španělsku, Rumunsku, Estonsku, Maďarsku či na Slovensku⁵³, u nás narazil na odpor kritiků ze strany Sociálních demokratů a KSČM. Což mělo za následek, že ho poslanci před loňskými předčasnými volbami nestihli projednat a projednání návrhu bylo přerušeno. Po rozpuštění PS PČR dne 20. 8. 2013 o něm jednala vláda Jiřího Rusnoka s neutrálním stanoviskem. I nově zvolená vláda k němu zaujímá odmítavý postoj, a to i přesto, že navrhovaný zákon měl předejít nadměrnému zadlužování České republiky a měl se vztahovat na všechny jednotky zařazené do tzv. sektoru veřejných institucí.

Jeho náplní mělo být vytvoření číselných, institucionálních i procesních pravidel sloužících pro fungování fiskální a rozpočtové politiky na ústavním základě.

Pro každou obec a kraj mělo platit, že celková výše dluhu nesmí překročit 60% celkových průměrných příjmů za poslední čtyři roky. Při překročení této hranice by byly omezeny příjmy kraje ze sdílených daní. Zákon také navrhuje zavedení určitých sankcí za porušení rozpočtové kázně. Pokud by veřejný dluh překročil hranici 45% HDP, došlo by ke snížení platové základny pro výpočet platů ústavních činitelů, s výjimkou soudců, o pětinu. Současně by mělo dojít ke zmrazení růstu platů zaměstnanců ve veřejných službách a veřejné správě. V případě překročení zadluženosti 50% HDP by musela vláda dokonce požádat o vyslovení důvěry⁵⁴.

Návrh zákona dále zřizuje nezávislou Národní rozpočtovou radu, která by měla mít pět členů a její zřízení si ročně vyžádá 50 milionů korun. Hlavní činností rady by mělo být sledování vývoje veřejných financí a jeho zhodnocení. Rada by měla také sledovat transparentnost hospodaření s veřejnými prostředky či zpracovávat stanoviska k důležitým zákonům a jejich dopadům na rozpočet.

Z pohledu územních samospráv má návrh zákona i jistá rizika, jelikož by mohly nastat problémy s přijímáním nových dlouhodobých závazků v případě, že by celkový veřejný dluh přesáhl 48% HDP. Důsledkem by mohlo být potlačení možnosti investic na úrovni územních samospráv. Především proto, že většina úvěrů územních samospráv souvisí s evropskými

---

⁵² Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

⁵³ KALOUSEK, Miroslav. Rozpočtová odpovědnost se týká i územních samospráv. *Moderní obec*. Praha: Economia, a.s, 2013, roč. 19, č. 3, s. 1.

⁵⁴ Návrh ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti – ST 821. *Parlamentní servis.*, roč. 2012, č. 5, s. 1-2.

dotacemi. Znamenalo by to tedy, že územní samosprávy by mohly přijít o možnost čerpání bez možnosti předfinancování projektů z vlastních zdrojů a k dalšímu prohlubování regionálních rozdílů⁵⁵.

5.2.4 Preventivní opatření proti zadlužování krajů

Mezi možná preventivní opatření zadluženosti, která by měla obecně platit, jak uvádí Provažníková⁵⁶, lze zahrnout např. to, že kraje by měly používat cizí zdroje financování jen pro financování kapitálových výdajů, a nikoliv výdajů běžných a zákaz spekulativního investování na finančních trzích.

Dále je velkým handicapem při boji se zadlužeností u krajů i chybějící zákonná úprava bankrotu, která by definovala postupy v případě platební neschopnosti obcí a krajů. Jednou ze zemí, která má explicitní zákonnou úpravu pro bankrot, je Maďarsko. V případě platební neschopnosti jsou voleni představitelé zbaveni možnosti rozhodovat o finančních otázkách. Tato funkce je převedena na komisaře dosazeného centrální vládou. Poté probíhá soudní proces s jasnými pravidly pro pořadí věřitelů⁵⁷.

Jistým krokem, který by pomohl k regulaci zadluženosti krajů, by bylo zavedení povinnosti provádět pravidelný rating. Rating ve své podstatě vyjadřuje míru rizika, zda daný subjekt dodrží své závazky, vyplývající zejména z přijetí úvěru. Rating by tedy umožnil poskytovat důležité informace pro potenciální věřitele i pro stát o důvěryhodnosti a solventnosti krajů, a také informace o tom, zda současné dluhové zatížení krajů neohrozí jejich aktivity v budoucnu, či neomezí-li dluhová služba výrazně další výdajové položky. Rating je navíc stěžejní pro stanovení finanční a nefinanční bonity.

Ratingové agentury využívají stupňovou škálu hodnocení – A až C, kde C je nejhorší. V současnosti úvěrový rating poskytují pouze soukromé agentury např. Czech Credit Bureau, a.s. a bývalá CRA Rating Agency, a.s. (CRA), dnes Moody's Investors Service Ltd, která uděluje národní a mezinárodní ratingy. Národní ratingy se značí příponou .cz a jsou srovnatelné pouze mezi sebou v rámci daného státu. Mezinárodní ratingy nemají žádnou příponu a jsou srovnatelné mezinárodně.

V České republice je jediný Moravskoslezský kraj s uděleným mezinárodním ratingem od Moody's. Kraj Liberecký, Ústecký a Jihomoravský mají národní rating.

---

⁵⁵ KYPETOVÁ, Jaroslava. Budeme rozpočtově odpovědnější. *Obec a finance*. 2013, roč. 18, č. 2.

⁵⁶ PROVAŽNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 203-204.

⁵⁷ KAMENÍČKOVÁ, Věra; Deník veřejné správy. *Postupy v zemích EU při usměrňování dluhu obcí*. [online]. 5. 5. 1999 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=2696>

Podle ratingu Moody's byla Moravskoslezskému kraji udělena známka A2 a další tři kraje mají národní rating na úrovni Aa1.cz

6 ANALÝZA ZADLUŽENOSTI PARDUBICKÉHO KRAJE

6.1 Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj leží v jižní části Východočeského kraje. Sousedí s krajem Olomouckým, Jihomoravským, Středočeským, Královohradeckým a Vysočinou. Pardubický kraj se rozkládá na území o rozloze 4 519 km² (zhruba 5,7% plochy) a svou velikostí se řadí mezi pět nejmenších krajů v České republice.

Do Pardubického kraje územně náleží okresy Pardubice, Svitavy, Ústí nad Orlicí a Chrudim. Z pohledu územního členění jde o 4 okresy a 451 obcí, které spadají do správních obvodů 15 obcí s rozšířenou působností. K 31. 12. 2012 v kraji žilo 516 440 obyvatel. Nejlidnatějším okresem jsou Pardubice, které obývá 17,3% obyvatel kraje. Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele dosahoval v roce 2012 výše 79,2% průměru České republiky.

V Pardubickém kraji je zastoupena jak zemědělská výroba, tak i průmyslové aktivity. Tradiční a velmi silný je zejména chemický a elektrotechnický průmysl. Pardubický kraj má i výhodnou polohu z hlediska dopravního spojení, což pozitivně ovlivňuje jeho ekonomickou prosperitu. Územím kraje prochází 542 km železničních tratí a silniční síť měří 3 598 km, z toho dálnice mají délku 9 km, silnice I. třídy 457 km a silnice II. třídy 912 km. Kraj se také pokouší vzbudit zájem zahraničních investorů budováním průmyslových zón⁵⁸.

Silné stránky v kraji tvoří vysoký podíl znalostí ekonomiky navazující na tradiční odvětví, dále relativně příznivá situace na trhu práce a dobrá dopravní dostupnost.

Slabé stránky jsou negativní dopady zpomalení ekonomického růstu ve světě a přetrvávající ekonomické zaostávání periferních částí kraje.

Krajské zastupitelstvo má 45 členů a devítičlennou radu (5 ČSSD, 3 Koalice pro PK, 1 SPOZ). Hejtmanem byl v 2. 11. 2012 zvolen JUDr. Martin Netolický, Ph.D. Jako hlavní cíle si krajští představitelé stanovili stabilní dlouhodobě udržitelné hospodaření kraje, zajištění dostupné a kvalitní zdravotní péče, sjednocení řízení nemocnic a zajištění dopravní obslužnosti pro občany⁵⁹.

Praktická část bakalářské práce se zabývá analýzou a hodnocením zadluženosti Pardubického kraje. Rozebírá hospodaření v letech 2008 – 2012, zadluženost kraje, analýzu zadluženosti a určitou predikci vývoje zadluženosti do budoucna.

⁵⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Pardubického kraje 2013*, s. 19-20.

⁵⁹ PARDUBICKÝ KRAJ. *Programové prohlášení Rady Pardubického kraje 2012 – 2016*, s. 7-9.

6.2 Hospodaření Pardubického kraje

Vývoj příjmů a výdajů Pardubického kraje v letech 2008 až 2012 zachycuje následující tabulka 13. Z té je patrné, že v roce 2008 a 2009 skončilo hospodaření s deficitním výsledkem, jak bylo plánováno při schvalování rozpočtů. Přispěla k tomu již zmiňovaná finanční a hospodářská krize, která propukla ke konci roku 2008 a nevyhnula se ani Pardubickému kraji. Jejím vlivem klesl objem sdílených daní v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 o více jak 300 mil. Kč. Zato v roce 2010 skutečné hospodaření Pardubického kraje skončilo s přebytkem (265,5 mil. Kč), přestože schválený rozpočet byl plánovaný jako deficitní. Na této skutečnosti se podílel vyšší výnos sdílených daní, úspory výdajů, ale i nedokončení některých investičních akcí či evropských projektů plánovaných k dokončení v roce 2010. Ve zbývajících dvou letech 2011 a 2012 Pardubický kraj dosáhl přebytkového hospodaření díky hospodárnému čerpání prostředků. Nejvyššího přebytku bylo dosaženo v roce 2012, jelikož nebyly realizovány všechny rozpočtové výdaje například v oblasti investičních akcí a projektů kofinancovaných z EU. Jejich financování přešlo do roku 2013⁶⁰.

Tabulka 13: Přehled o příjmech a výdajích Pardubického kraje

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
I. Daňové příjmy	3005,2	2515,5	2589,7	2604,1	2615,9
II. Nedaňové příjmy	173,6	185,7	183,6	229,9	223,9
III. Kapitálové příjmy	15,4	24,0	0,4	25,1	15,2
Vlastní příjmy	3194,2	2725,2	2773,7	2859,1	2855,0
IV. Přijaté dotace	4251,7	5049,3	5323,7	4759,9	4796,6
Příjmy celkem⁶¹	7445,9	7774,5	8097,5	7619,0	7651,7
V. Běžné výdaje	6534,9	6705,0	6582,1	6919,5	6927,7
VI. Kapitálové výdaje	965,1	1183,8	1249,8	638,3	441,6
Výdaje celkem	7500,1	7888,8	7832,0	7557,8	7369,3
Saldo	-54,1	-114,3	265,5	61,2	282,4

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012

Následující tabulka zobrazuje financující operace v jednotlivých sledovaných letech. Položka financování se uvádí opačným znaménkem než saldo příjmů a výdajů. Financující operace zachycují způsob naložení s výsledkem rozdílu mezi příjmy a výdaji. Pokud je rozdíl

⁶⁰ PARDUBICKÝ KRAJ: Závěrečný účet Pardubického kraje za rok 2012. Důvodová zpráva, s. 15.

⁶¹ po konsolidaci

mezi příjmy a výdaji kladný, je položka financování záporná, v opačném případě je položka financování kladná.

Tabulka 14: Financující operace

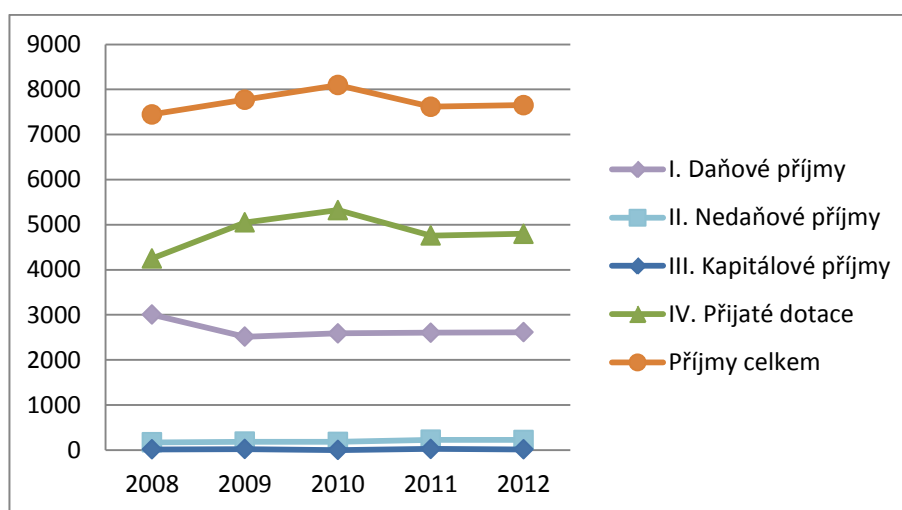
Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Krátkodobé přijaté půjčené prostředky (8113)	0,0	255,1	231,3	49,1	0,0
Uhrazené splátky krátkodobých přijatých půjčených prostředků (8114)	0,0	-200,3	-285,0	-1,00	-49,1
Změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech (8115)	-138,5	-213,3	-284,6	35,5	-8,6
Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky (8123)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků (8124)	-78,8	-69,9	-69,9	-30,4	-50,7
Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky (8223)	300,0	400,0	200,0	0,0	0,0
Uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků (8224)	-28,6	-57,3	-57,3	-114,4	-174,4
Operace z peněžních účtů organizace nemající charakter příjmů a výdajů vládního sektoru (8901)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Financování	54,1	114,3	-265,5	-61,2	-282,4

Zdroj: upraveno podle [12],[14]

Z tabulky 14 je patrné, že v letech 2008 až 2010 byly čerpány návratné zdroje financování. Pardubický kraj čerpal tranše z úvěru od Evropské investiční banky, který získal v roce 2007, kdy uzavřel s Evropskou investiční bankou smlouvu Česká republika – Projekt regionální infrastruktury II Pardubice. V roce 2010 došlo k čerpání poslední tranše. V roce 2009 a 2010 přijal ještě Pardubický kraj krátkodobé úvěry na předfinancování projektů z EU z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury na modernizaci silnic. Prostředky získané z přebytkového hospodaření za roky 2010 až 2012 byly použity na splácení úvěru.

Příjmová stránka rozpočtů Pardubického kraje ve sledovaných letech činila v průměru okolo 7,7 mld. Kč. Jak již bylo uvedeno v kapitole č. 3.1, tak i z tabulky 13 je možné vyčíst, že přijaté dotace představují rozhodující část příjmů Pardubického kraje. Čerpány jsou nejvíce ze státního rozpočtu, především z kapitoly Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, ale

i od ostatních veřejných rozpočtů, např. z rozpočtu Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod. Nemalou měrou se na přijatých dotacích podílejí i prostředky ze zahraničí – především z fondů EU. Daňové příjmy jsou tvořeny sdílenými daňovými výnosy a příjmy ze správních poplatků a z licencí pro kamionovou dopravu. Od roku 2009 se jejich výše zvyšovala, přesto nedosáhla výše roku 2008. V dalších letech jejich výše bude záviset na vývoji HDP a negativním dopadu novel zákona o RUD. Nedaňové příjmy jsou tvořeny zejména pravidelně se opakujícími příjmy a mají stoupající trend. Zahrnují odvody z investičních fondů od příspěvkových organizací, poplatky za odběr podzemních vod, příjmy z pronájmu nemovitostí a přijaté úroky. Kapitálové příjmy jsou tvořeny prodejem nepotřebného majetku. Jejich výši v roce 2011 ovlivnil prodej nepotřebného majetku v souvislosti s restrukturalizací ve školství. Z pohledu jejich vývoje lze říct, že jejich výše bude i nadále závislá na rozsahu prodeje majetku, který je pro kraj nepotřebný.

Obrázek 3: Graf popisující vývoj příjmů Pardubického kraje

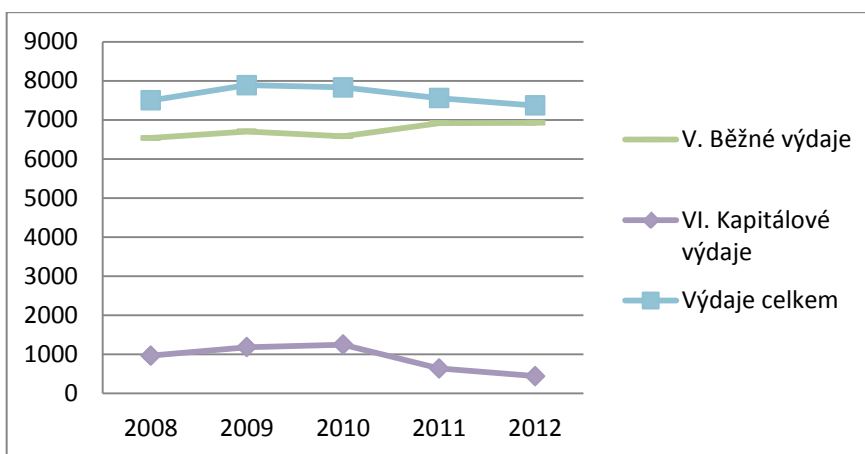
Zdroj: vlastní zpracování dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012

Výdajová stránka rozpočtů Pardubického kraje v jednotlivých letech za sledované období se výrazně měnila, a to zejména u kapitálových výdajů. Jejich výše do roku 2010 byla ovlivněna čerpáním tranší úvěru od Evropské investiční banky. V roce 2010 byly dvakrát tak vyšší než v roce 2011 a oproti roku 2012 dokonce třikrát tak vyšší. Kapitálové výdaje směřovaly na obnovu a rekonstrukce silnic a mostů, rekonstrukci sídla Pardubického kraje, dále na rekonstrukce nemocnic a škol a nákup movitého majetku pro potřeby nemocnic a krajského úřadu. Pokles kapitálových výdajů v roce 2011 ovlivnila nepříznivá finanční situace, spojená s nedostačujícími daňovými příjmy a snižujícími se dotacemi ze strany státu (např. v sociální oblasti a oblasti požární ochrany). V roce 2012 hospodaření kraje negativně ovlivnily skutečnosti spojené s převodem nových úkolů na kraje (dohlídky zemřelých mimo

zdravotnická zařízení, zkracování dojezdových vzdáleností pro jednotky zdravotnické záchranné služby, a s tím spojených budování nových základěn). Kapitálové výdaje se oproti roku 2011 snížily o téměř 200 mil. Kč, čímž pokračovala jejich klesající tendence, zejména z důvodu výše popsané finanční situace kraje a také z důvodu dočerpání úvěrů, které Pardubický kraj v minulosti využíval na rekonstrukce majetku kraje. V roce 2012 tvořily kapitálové výdaje již jen 6% celkových výdajů kraje. (viz obrázek 4)

Oblast běžných výdajů Pardubického kraje tvoří převážně mandatorní výdaje⁶² spočívající v zajištění chodu úřadu a jím zřízených příspěvkových organizací v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury a správy a údržby silnic. Největší položkou běžných výdajů je oblast školství. Jejich výše je ovlivněna zejména účelovou provázaností přijatých dotací. V roce 2012 vyplatil Pardubický kraj ze svého rozpočtu celkem 6 927,7 mil. Kč běžných výdajů, což je 94,97% upraveného rozpočtu. (viz obrázek 4)

Celkové výdaje v roce 2012 činily 7369,3 mil. Kč. Největší skupiny výdajů z pohledu odvětví tvořila kapitola školství, mládeže a tělovýchovy ve výši 4 531,2 mil. Kč a kapitola dopravy, silniční hospodářství a investice ve výši 1 376,7 mil. Kč. Další velký objem prostředků kraje směřoval do zdravotnictví, především na krytí závazku veřejné služby a zajištění činnosti Zdravotnické záchranné služby Pardubického kraje a dalších příspěvkových organizací v této oblasti⁶³.

Obrázek 4: Graf popisující vývoj výdajů Pardubického kraje

Zdroj: vlastní zpracování dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012

Hospodaření Pardubického kraje zachycuje i následující tabulka 15, která porovnává rozpočet běžný a kapitálový. Z tabulky je patrné, že kraj za sledované období vykazoval přebytkové saldo běžného rozpočtu. Nejvyššího provozního přebytku bylo dosaženo v roce

⁶² výdaje stanovené zákonnou úpravou

⁶³ PARDUBICKÝ KRAJ: *Závěrečný účet Pardubického kraje za rok 2012. Důvodová zpráva*, s. 12-14.

2008, a to téměř 850 mil. Kč. Provozní přebytek byl nejen dostačující na pokrytí běžných výdajů, ale i ke krytí dluhové služby. Při pohledu na výsledek kapitálového rozpočtu je stav opačný. Za sledované období byl kapitálový rozpočet vždy deficitní, přestože došlo k jeho výraznému poklesu, na úkor omezení kapitálových výdajů.

Tabulka 15: Saldo běžného a kapitálového rozpočtu

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Běžné příjmy	7384,7	7301,0	7151,8	7458,4	7462,5
Běžné výdaje	6534,9	6705,0	6582,1	6919,5	6927,7
Saldo běžného rozpočtu	849,8	596,0	569,7	538,9	534,8
Kapitálové příjmy	61,2	473,5	945,6	160,6	189,1
Kapitálové výdaje	965,1	1183,8	1249,8	638,3	441,6
Saldo kapitálové rozpočtu	-903,9	-710,3	-304,2	-477,7	-252,5
CELKOVÉ SALDO	-54,1	-114,3	265,5	61,2	282,3

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012

Rozpočet Pardubického kraje pro rok 2013 byl schválen dne 13. prosince 2012 Zastupitelstvem Pardubického kraje jako schodkový ve výši 86,4 mil. Kč. Strukturu schváleného rozpočtu za rok 2013 a jeho změny zachycuje následující tabulka 16.

Tabulka 16: Rozpočet Pardubického kraje za rok 2013

Ukazatel	Schválený rozpočet (v mil. Kč)	Rozpočet po změnách (v mil. Kč)	Skutečnost k 30. 9. 2013 (v mil. Kč)
Daňové příjmy	2501,1	2522,2	2008,5
Kapitálové příjmy	3,0	3,0	1,0
Nedaňové příjmy	63,8	236,0	139,4
Přijaté dotace	623,0	4959,2	3965,6
Příjmy celkem⁶⁴	3190,9	7720,4	6114,4
Běžné výdaje	2371,1	6990,6	5433,7
Kapitálové výdaje	906,2	1107,0	314,1
Výdaje celkem	3277,3	8097,6	5747,9
Saldo	-86,4	-377,2	366,5

Zdroj: upraveno podle [13]

V průběhu roku 2013 byl rozpočet postupně navyšován o přijaté transfery, zejména od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na přímé náklady vzdělávání, od Ministerstva dopravy na krytí ztrát dopravců drážní dopravy a dotacemi z fondů EU. Dále byl rozpočet posílen o zapojené přebytky hospodaření z minulých let ve výši cca 290 mil. Kč.

⁶⁴ po konsolidaci

Hospodaření kraje k 30. září 2013 skončilo s přebytkem ve výši 366 mil. Kč. Největší položkou běžných výdajů byla oblast školství⁶⁵.

6.3 Zadluženost Pardubického kraje

Pardubický kraj se řadí mezi zadlužené kraje v České republice, a to i přesto, že je jedním z nejmenších. Jeho dluh k 31. 12. 2012 činil 2,03 mld. Kč, což představuje 26,5% z celkových příjmů v daném roce.

Tabulka 17: Struktura dluhu Pardubického kraje

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Úvěry	1896,49	2169,32	2242,15	2097,34	1872,27
Dlouhodobé závazky	273,87	191,17	188,81	150,94	118,51
Podrozv. evidence-převzatý závazek SÚS ⁶⁶ na předf. údržby silnic	106,22	93,78	75,02	56,26	37,50
Ostatní závazky celkem	0,00	39,86	0,00	0,00	0,00
Přijaté návrat. výpomoci mezi rozpočty	0,00	54,74	1,04	49,09	0,00
Dluh celkem	2276,58	2548,87	2507,01	2353,62	2028,27

Zdroj: upraveno podle[22]

Tabulka 17 zachycuje přehled cizích zdrojů financování. Z tabulky je patrné, že nejvíce Pardubický kraj využívá úvěry.

Přehled úvěrů Pardubického kraje:

- **v roce 2003:**
  - úvěr od České spořitelny, a.s. ve výši 65 575,00 tis. Kč na financování rekonstrukcí nemocnic se splatností do roku 2013,
  - úvěr od Komerční banky, a.s. ve výši 34 425,00 tis. Kč na financování investičních akcí na úseku silničního hospodářství se splatností do roku 2013,
- **v roce 2005:**
  - úvěr od Evropské investiční banky Lucemburk ve výši 859 010,00 tis. Kč na financování oprav silnic II. a III. třídy se splatností do roku 2023,

⁶⁵ PARDUBICKÝ KRAJ. *Třináctý rok samosprávy Pardubického kraje*, s. 10.

⁶⁶ Pardubický kraj prostřednictvím své příspěvkové organizace Správy a údržby silnic splácí bankám prostředky, ke kterým se zavázal na základě dohod o přistoupení k závazku u akcí obnovy silniční sítě Pardubického kraje. Tyto závazky následně odkoupily dvě banky Česká spořitelna, a.s. a Živnostenská banka, a.s., kterým SÚS začala splácet. Pardubický kraj tyto závazky sleduje na podrozvahových účtech.

- v roce 2007:

- úvěr od Komerční banky, a.s. ve výši 300 000 tis. Kč na oddlužení nemocnic se splatností do roku 2020,
- úvěr od Evropské investiční banky Lucemburk ve výši 1 200 mil. Kč na financování vybraných investičních akcí a kofinancování projektů EU se splatností do roku 2021.

Podrobněji se přehledem poskytnutých úvěrů zabývá následující tabulka 18.

Tabulka 18: Přehled zadluženosti Pardubického kraje k 31. 12. 2012

(v mil. Kč)													
Název věřitele	Zůstatek nesplacených úvěrů k 31. 12. 2012	Konečná splatnost	Splátky dle uzavřených smluv										
			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KB, a.s.	1,81	31. 12. 2013	1,81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ČS, a.s.	3,44	31. 12. 2013	3,44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EIB	601,31	31. 12. 2023	57,27	57,27	57,27	57,27	57,27	57,27	57,27	57,27	57,27	57,27	28,30
EIB	1 025,71	31. 12. 2021	117,14	117,14	117,14	117,14	117,14	117,14	117,14	117,14	88,57	-	-
KB, a.s.	240,00	31. 12. 2020	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	-	-	-
Úvěry celkem	1 872,27		209,66	204,41	204,41	204,41	204,41	204,41	204,41	204,41	145,84	57,27	28,30

Zdroj: [23]

V roce 2012 Pardubický kraj začal splácet i druhý úvěr do Evropské investiční banky. V roce 2013 by mělo dojít k uhrazení dvou nejstarších úvěrů, přesto však musí Pardubický kraj vyčlenit ve svém rozpočtu částku 204,41 mil. Kč, kterou bude potřebovat na zaplacení jistin ostatních nesplacených úvěrů. Výše úroků se odvíjí od konkrétních úrokových sazeb, a tím se vytváří variabilní složka dluhové služby. Úroky se pohybují přibližně od 30 do 70 mil. Kč v závislosti na výši úrokových měr. Pokud by se kraj dostal do nečekaných finančních potíží, má pro případ nouze sjednaný kontokorentní úvěr, který může vybrat až do výše sto padesát milionů korun. Za takto sjednaný kontokorentní úvěr ovšem kraj nemusí platit žádné úroky nebo poplatky. Tento úvěr však Pardubický kraj prozatím nečerpal.

6.4 Analýza zadluženosti

Zadluženost přepočtenou na jednoho obyvatele kraje zachycuje tabulka 19. Nejvyšší dluh na obyvatele byl v roce 2009, a to ve výši 4 937 Kč. V následujících letech postupně klesal. V roce 2012 byl dluh na jednoho obyvatele za sledované období nejnižší, a to ve výši 3 927 Kč. Oproti roku 2009 klesl o 20,46%.

Tabulka 19: Dluh Pardubického kraje na obyvatele

Rok /Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012
Dluh (mil. Kč)	2276,58	2548,87	2507,01	2353,62	2028,27
Počet obyvatel	515 185	516 329	517 164	516 411	516 440
Dluh na obyvatele (Kč)	4 419	4 937	4 848	4 558	3 927

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012a ČSÚ

6.4.1 Ukazatel celkové zadluženosti

Ukazatel celkové zadluženosti informuje o poměru cizích zdrojů na celkových finančních zdrojích. Tento ukazatel je součástí soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (viz kapitola č. 5.2.2). Hodnota tohoto ukazatele by neměla přesahovat 25%⁶⁷. Z tabulky 20 je možné vidět, že ukazatel podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům je vysoko nad rizikovou hranicí 25% vlivem čerpání prostředků z fondů EU, které předpokládají předfinancování projektů. Nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2011. Vysokou hodnotu ukazatele celkové zadluženosti ovlivnilo dočerpání úvěru od Evropské investiční banky Lucemburk, určeného na Projekt regionální infrastruktury II, přijetím poslední tranše ve výši 200 mil. Kč v roce 2010 (viz kapitola č. 6.3).

Tabulka 20: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Cizí zdroje	2268,03	2515,70	3059,78	2975,52	2503,57
Celková aktiva	6226,46	8796,95	7661,55	7187,29	6929,51
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (%)	36,43	28,60	39,94	41,40	36,13

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012 a z databáze ARIS a ÚFIS

6.4.2 Ukazatel krytí dluhové služby

Ukazatelem podílu mezi čistým provozním výsledkem a dluhovou službou, který je zachycen v tabulce 21, lze zjistit, kolikrát je kraj schopný krýt svou dluhovou službu z čistého provozního přebytku. Hodnota ukazatele by měla být vyšší než jedna⁶⁸. Jinak je kraj nucen krýt svůj dluh kapitálovými příjmy, prodejem majetku či přijetím dalšího úvěru. Pardubický kraj se pod tuto hranici dostal v letech 2009, 2010 a 2012, které byly ovlivněny čerpáním krátkodobě půjčených prostředků ze Státního fondu dopravní infrastruktury.

⁶⁷ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Monitoring hospodaření obcí – soustava informativních a monitorujících ukazatelů.*

⁶⁸ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe.* 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 203.

Tabulka 21: Ukazatel krytí dluhové služby

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Čistý provozní přebytek ⁶⁹	742,42	268,51	157,50	393,06	260,64
Dluhová služba	180,95	377,83	445,44	174,16	300,14
Podíl dluhové služby k provoznímu přebytku	4,1	0,71	0,35	2,26	0,87

Zdroj: vlastní propočty dle závěrečných účtů Pardubického kraje 2008-2012

6.4.3 Ukazatel dluhové služby

Ukazatel dluhové služby v poměru k celkovým příjmům by neměl přesáhnout třicetiprocentní hranici. Pardubický kraj ve sledovaném období tuto hranici nepřekročil. Z tabulky 22 je patrné, že nejbližší se hranici přiblížil v roce 2010, kdy dosáhl hodnoty 15,64%. Tento stav byl dán především vyšším čerpáním krátkodobě půjčených prostředků od Státního fondu dopravní infrastruktury, kterých bylo v roce 2010 čerpáno o cca 60 mil. Kč více než v roce 2009 a téměř všechny byly i v roce 2010 splaceny. Čerpání krátkodobých půjčených prostředků od Státního fondu dopravní infrastruktury ovlivnilo i hodnotu ukazatele v roce 2012.

Tabulka 22: Podíl dluhové služby k dluhové základně

Rok /Ukazatel	2008 (v tis. Kč)	2009 (v tis. Kč)	2010 (v tis. Kč)	2011 (v tis. Kč)	2012 (v tis. Kč)
Daňové příjmy (po konsolidaci)	3005187	2515502	2589734	2604129	2615911
Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	173564	185748	183586	229942	223894
Přijaté dotace - finanční vztah	71342	75145	75158	68612	65975
Dluhová základna	3250093	2776395	2848478	2902684	2905780
Úroky	73573	50334	33243	28320	25978
Splátky jistin a dluhopisů	107376	327495	412199	145845	274165
Splátky leasingu	0	0	0	0	0
Dluhová služba	180949	377829	445442	174165	300143
Ukazatel dluhové služby (%)	5,57	13,61	15,64	6,00	10,33

Zdroj: upraveno podle [22]

6.4.4 Hodnocení zadluženosti kraje podle navrhovaného ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti

Přestože navrhovaná podoba ústavního zákona nebyla schválena (viz kapitola 5.2.3), pro analýzu zadluženosti bude použita. Celková výše dluhu nesmí překročit 60% průměru

⁶⁹ po splátkách jistin a úroků

skutečných celkových příjmů za poslední čtyři roky. Z následujících tabulek 23 až 25 je patrné, že Pardubický kraj hranici 60% nepřesáhl. V roce 2011 celková výše dluhu k průměru skutečných celkových příjmů za poslední čtyři roky byla 27,75 % a v roce 2012 byla 24,05%.

Tabulka 23: Celkové příjmy za roky 2008 – 2012

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Běžné příjmy	7 384,73	7 301,06	7 151,83	7 458,49	7 462,49
Daňové	3 005,19	2 515,50	2 589,73	2 604,13	2 615,91
Nedaňové	173,56	185,75	183,59	229,94	223,89
Běžné dotace/transfery	4 205,98	4 599,81	4 378,51	4 624,41	4 622,68
Kapitálové příjmy	61,19	473,43	945,65	160,50	189,18
Kapitálové příjmy	15,42	23,98	0,42	25,07	15,24
Investiční dotace	45,77	449,45	945,23	135,44	173,94
Příjmy celkem	7 445,92	7 774,49	8 097,48	7 618,99	7 651,67
Průměr za poslední 4 roky				7 734,22	7 785,66

Zdroj: [24]

Tabulka 24: Účty – dlužné závazky

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
281 - krátkodobé úvěry				0,00	0,00
282 - eskont.krátkodobé dluhopisy (směnky)				0,00	0,00
283 - krátkodobé závazky z vydaných dluhopisů				0,00	0,00
289 - jiné krátkodobé půjčky				0,00	0,00
322 - směnky k úhradě				0,00	0,00
326 - přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé				49,09	0,00
362 - krátkodobé závazky z ručení				0,00	0,00
451 - dlouhodobé úvěry				2 097,34	1 872,27
452 - přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé				0,00	0,00
453 - dlouhodobé závazky z vydaných dluhopisů				0,00	0,00
456 - dlouhodobé závazky z ručení				0,00	0,00
457 - dlouhodobé směnky k úhradě				0,00	0,00
Dlužné závazky celkem				2 146,43	1 872,27
% celkových závazků k průměrným celkovým příjmům				27,75	24,05

Zdroj: [24]

Tabulka 25: Náklady dluhové služby

Rok /Ukazatel	2008 (v mil. Kč)	2009 (v mil. Kč)	2010 (v mil. Kč)	2011 (v mil. Kč)	2012 (v mil. Kč)
Úroky	73,57	50,33	33,24	28,32	25,98
Splátky úvěrů	107,38	127,17	127,17	144,81	225,07
Splátky návratných finančních výpomocí	0,00	200,33	285,03	1,04	49,09
Dluhová služba	180,95	377,82	445,44	174,16	300,14
Nesplacená výše dlouhod. úvěrů k 31. 12. 2012	1 896,49	2 169,32	2 242,15	2 097,34	1 872,27
+ nespl. úroky na konci roku (zapl. v prvních dnech následujícího roku)	0,00	0,00	0,00	859,12	0,00

Zdroj: [24]

6.5 Zhodnocení a vývoj zadluženosti do budoucna

Analýza zadluženosti byla provedena na základě čtyř ukazatelů zadluženosti. Jako první byl vypočítán ukazatel v přepočtu celkového dluhu kraje na obyvatele. Největší hodnoty dosáhl ukazatel v roce 2009, a to ve výši 4 937 Kč. Poté dluh klesal.

Ukazatel celkové zadluženosti k celkovým aktivům by neměl překročit hranici 25%, přesto tato hranice byla po celé sledované období překročena. Důvodem je především čerpání prostředků z fondů EU, které předpokládají předfinancování projektů. Tento trend lze očekávat i v dalších letech, jelikož se Pardubický kraj bude snažit využít maximum volných zdrojů z evropských fondů.

Krytí dluhové služby vypovídá o tom, zda je kraj schopen pokrýt ze svého čistého provozního přebytku dluhové náklady. Hodnota ukazatele by měla být vyšší než jedna. Nižších hodnot tento ukazatel nabýval v letech 2009, 2010 a 2012, které ovlivnilo čerpání krátkodobě půjčených prostředků ze Státního fondu dopravní infrastruktury.

Čerpání ze Státního fondu dopravní infrastruktury se také projevilo na vyšší hodnotě ukazatele dluhové služby ve stejných letech. Přes tento fakt poměr dluhové služby k celkovým příjmům nepřesáhl 30% hranici.

Dále byla zadluženost analyzována podle návrhu ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti, který stanovuje, že celková výše dluhu nesmí překročit 60% průměru skutečných celkových příjmů za poslední čtyři roky. V roce 2011 celková výše dluhu k průměru skutečných celkových příjmů za poslední čtyři roky byla 27,75 % a v roce 2012 byla 24,05%.

Pro rok 2013 si vedení Pardubického kraje stanovilo jako hlavní priority – finanční zajištění udržitelného rozvoje kraje, pokračování úsporných opatření v oblasti provozních výdajů, realizovaných v letech 2010 – 2012, udržení provozu zřizovaných a založených organizací při požadavku maximálních úspor a zapojování fondů, garanci splátek přijatých úvěrů a úhrady úroků z nich plynoucích a dosažení maximální připravenosti projektů pro čerpání strukturálních fondů EU. Hospodaření Pardubického kraje skončilo k 30. 9. 2013 s přebytkem ve výši 366 mil. Kč. (viz kapitola č. 6.2)

Ve srovnání s rozpočtem schváleným na rok 2013 se mají v roce 2014 zvýšit výdaje o více než 1,5 mld. Kč. Pardubický kraj se totiž chystá předfinancovat plánované investice s podporou evropských fondů. Na většinu projektů by mohl dostat od EU dotaci ve výši 85% uznatelných nákladů.

S realizací záměrů Pardubického kraje jsou spojena i rizika, a to zejména:

- přijetí novel zákona o RUD,
- pozdní proplácení výdajů předfinancovaných v oblasti projektů EU,
- větší či menší objem neuznatelných výdajů při realizaci projektů,
- změna úrokových sazeb u přijatých úvěrů, rostoucí míra inflace a vývoj sazeb DPH,
- vyšší nároky na rozpočet kraje z pohledu administrativního zabezpečení přípravy a realizace projektů EU.

Další rizika souvisí s nárůstem výdajů při financování jednotlivých kapitol. Pardubický kraj v příštích letech bude muset řešit problémy:

- financování činnosti společnosti OREDO, s.r.o., která bude zcela jistě potřebovat prostředky na provoz své činnosti spojené s udržitelností evropského projektu Modernizace odbavovacího systému integrované dopravy Královehradeckého a Pardubického kraje. Potřeba bude tímto subjektem uplatňována buď přímým požadavkem na úhradu provozních výdajů, nebo skrytě v nárůstu cen jízdného dopravců,
- financování dopravní obslužnosti (autobusové i vlakové), jakož i správu a údržbu silnic II. a III. třídy, které Pardubický kraj vlastní,
- chybějící prostředky na provoz některých škol,

- udržení nižší ztrátovosti nemocnic, a.s. při každoročním snižování úhrad zdravotních výkonů⁷⁰.

Nejvíce diskutovaným problémem, který má vliv na budoucí hospodaření kraje, je v posledních letech právě zmíněná ztrátovost nemocnic. Roku 2006 bylo rozhodnuto Radou Pardubického kraje, že v následujícím roce dojde k převodu pěti nejvýznamnějších nemocnic z příspěvkových organizací na akciové společnosti. Od 1. 10. 2007 se tedy Chrudimská, Litomyšlská, Orlickoústecká, Pardubická a Svitavská nemocnice staly akciovými společnostmi. Pardubický kraj se stal výhradním akcionářem těchto nemocnic a poskytuje jim neinvestiční a investiční transfery a také vyrovnávací platby. Důvodem transformace bylo, že se nemocnice nacházely ve velmi špatném finančním stavu. Změna právní formy jim měla umožnit uzavřít nové výhodnější smlouvy se zdravotními pojišťovnami, určovat platové ohodnocení zaměstnanců bez zásahu státu a využít výhodnějších daňových a odpisových pravidel a hlavně zajistit vyrovnané hospodaření⁷¹. Na konci roku 2007 činila celková kumulovaná ztráta pěti krajských zdravotnických zařízení 578 mil. Kč⁷². V dalších letech se hospodaření krajských zdravotnických zařízení začalo zlepšovat. Přesto zůstaly krajská zdravotnická zařízení ve vysoké ztrátě, důsledkem rostoucího objemu závazků po splatnosti a nízkého základní kapitálu. V roce 2012 Pardubický kraj ze svého rozpočtu poskytl zmíněným zdravotnickým zařízením příspěvek ve výši 134,7 mil. Kč. Tyto důvody vedly krajské zastupitele k rozhodnutí transformovat krajská zdravotnická zařízení v jeden celek.

K tomu došlo 5. 12. 2013, kdy radní Pardubického kraje schválili fúzi pěti krajských nemocnic do jednoho velkého celku k 1. červenci 2014. Zdravotnická zařízení budou mít jako celek jedno představenstvo na místo současných pěti a jednu dozorčí radu. Zároveň bylo navrženo zvýšit základní jmění nemocnic, aby se vyhnuly riziku insolvence. Tím by se také měla postupně eliminovat kumulovaná ztráta zdravotnických zařízení, která celkem dosahuje zhruba 300 mil. Kč. Přínosem by mělo být organizačně jednodušší řízení jedné firmy, širší možnosti pro rozvoj kvalitní a dostupné zdravotní péče, zlepšení řízení nákladů a úspory ze společných nákupů zdravotnických prostředků, materiálů i techniky. Předpokládá se i pokles příspěvku na operativní chod nemocnic od Pardubického kraje⁷³. Přínos této transformace ukáže budoucí vývoj.

---

⁷⁰ PARDUBICKÝ KRAJ: *Schválený rozpočet Pardubického kraje na rok 2014. Důvodová zpráva k rozpočtu Pardubického kraje za rok 2014*, s. 12-13.

⁷¹ PARDUBICKÝ DENÍK: *Z nemocnic Pardubického kraje jsou akciové firmy, dluhy mají nadále* [online].

⁷² ZDRAVOTNICKÉ NOVINY; Zdraví-E15. *Nemocnice Pardubického kraje v loňském roce snížily ztráty*. [online].

⁷³ PARDUBICKÝ KRAJ: *Rada Pardubického kraje schválila záměr fúze nemocnic* [online].

V čem ale spatřovat pravý důvod špatného hospodaření? Podle 1. náměstka Romana Línka je na vině úhradová vyhláška, která v letošním roce za prvních deset měsíců zapříčinila pokles výnosů nemocnic o 60,6 mil. Kč oproti roku 2012, proto nemocnice vykázaly ztrátu 64,3 mil. Kč⁷⁴. Další příčiny špatného hospodaření lze dělit na vnější a vnitřní vlivy. Mezi vnější vlivy, které jsou těžko ovlivnitelné, patří legislativní změny regulačních poplatků a vývoj sazeb DPH. Dále stagnující vnější ekonomicko-hospodářské prostředí, demografické změny obyvatelstva (pacientů), ekonomické zdraví zdravotních pojišťoven. Mezi vnitřní vlivy bezesporu patří rozhodování managementu zdravotnických zařízení.

Pardubický kraj čelí problému poměrně vysokého zadlužení. Přesto nelze hodnotit jeho finanční situaci jako špatnou, na základě výsledků použitých ukazatelů zadluženosti kraje. Negativní hodnoty ukazatele podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům jsou ovlivněny čerpáním prostředků z evropských fondů. Tyto prostředky kraj směřoval především na investiční projekty a opravy silnic II. a III. třídy. V současnosti se pohybuje dluh kraje kolem 2 mld. Kč (tj. 25,6% z celkových příjmů). I přes tuto skutečnost je kraj schopen své závazky hradit. K čemuž přispěly přebytková salda provozního rozpočtu za sledované období. V následujícím roce chce kraj přijmout v pořadí třetí úvěr od Evropské investiční banky pro financování investic a snažit se o maximální výši čerpání evropských dotací. Na základě těchto skutečností bude muset obezřetně hospodařit se svým rozpočtem, protože bude muset vyčlenit další finanční prostředky na splácení dluhové služby.

---

⁷⁴ ČTK; Zdraví-E15: *Nemocnice Pardubického kraje mají fúzovat a zvýšit základní jmění* [online].

ZÁVĚR

Kraje mají své nezastupitelné místo ve veřejné správě. Podle čl. 99 Ústavy tvoří vyšší územní samosprávné celky a jejich hospodaření se datuje od roku 2001. V rámci realizace reformem veřejné správy a veřejné územní samosprávy se uskutečnily rozsáhlé převody zařízení a kompetencí ze zrušených okresních úřadů a některých ministerstev na krajské samosprávy.

Příjmová stránka rozpočtů krajských samospráv je tvořena z jedné třetiny daňovými příjmy. Necelé dvě třetiny tvoří dotace a zbývající část tvoří nedaňové příjmy. Rozhodující skupinou příjmů jsou tedy pro financování jejich aktivit dotace ze státního rozpočtu, a to zejména neinvestiční účelové dotace. Při využívání účelových dotací jsou kraje stále omezeny ve svých rozhodovacích pravomocích, protože o jejich účelu užití rozhoduje poskytovatel dotací, nikoliv kraj. Nutnost dotací je dána i tím, že krajské samosprávy nejsou dostatečně vybaveny vlastními příjmy.

Výdajovou stránku rozpočtů krajských samospráv tvoří z 90% běžné výdaje a zbytek kapitálové výdaje. Největší položkou běžných výdajů jsou neinvestiční výdaje příspěvkovým organizacím krajů, zejména do oblasti školství, kultury, zdravotnictví, sociální péče a na dopravu.

Prvním cílem bakalářské práce bylo popsat a analyzovat zadluženost krajů v České republice. Z analýzy hospodaření bylo zjištěno, že krajské samosprávy v analyzovaných letech 2008 až 2012 v souhrnu vykázaly kromě roku 2010 deficitní hospodaření. V roce 2010 se totiž výdaje krajů ve srovnání s rokem předchozím snížily o téměř 6 mld. Kč, a tak kraje dosáhly přebytkového hospodaření ve výši 1,9 mld. Kč. Nejvyššího schodku ve výši 7,8 mld. Kč dosáhly kraje v roce 2009, kdy byl výsledek ovlivněn zejména ekonomickou recesí a nárůstem běžných výdajů o 8,4 mld. Kč. Také v roce 2012, po přebytkovém hospodaření v roce 2010, krajské samosprávy vykázaly deficitní hospodaření ve výši 4,2 mld. Kč. Ne všechny kraje se podílely na celkovém schodkovém hospodaření, např. Pardubický kraj a Kraj Vysočina v posledních třech letech vykázaly přebytkové hospodaření. Na deficitní hospodaření měl vliv především rostoucí trend běžných výdajů po poklesu v roce 2010.

Deficitnost hospodaření krajských samospráv se stala jednou z příčin nárůstu zadluženosti krajů. Důvodem bylo přijímání cizích návratných zdrojů financování za účelem rozsáhlých investic a rekonstrukcí v oblasti infrastruktury a zdravotnických zařízení. Dále po vstupu do Evropské unie možnost čerpání dotací z evropských strukturálních fondů, které jsou

podmiňovány finanční účastí kraje na předfinancování projektů. Některé kraje čerpaly úvěry od Evropské investiční banky na financování regionální infrastruktury a ostatní úvěry přijaly od tuzemských komerčních bank na investiční projekty a na opravy silnic. Na konci roku 2012 dluh krajských samospráv dosáhl výše 24,5 mld. Kč a od roku 2008 vzrostl o 9,9 mld. Kč.

Jelikož dluh krajských samospráv je součástí veřejného dluhu a vstupem do EU se Česká republika zavázala plnit Maastrichtská kritéria, kdy podíl veřejného dluhu na HDP nesmí překročit 60%, měla by vláda ČR zodpovědně sledovat vývoj jejich zadluženosti a přijímat proti tomu příslušná opatření. Jako regulační opatření proti zvyšování zadluženosti byl zaveden v roce 2004 výpočet ukazatele dluhové služby, který obcím a krajům vypočítávalo Ministerstvo financí a nesměl překročit hranici 30%. Regulace zadluženosti uvedeným ukazatelem přinesla nedostatky, a tak byl výpočet ukazatele dluhové služby v roce 2008 zrušen a nahrazen usnesením vlády ČR č. 1395, o monitoringu hospodaření obcí. Tato metodika se však na krajské samosprávy nevztahuje. Dalším opatřením, které mělo vést k regulaci zadluženosti, bylo v roce 2013 předložení návrhu ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti. Ústavní zákon o rozpočtové odpovědnosti se bohužel bývalé vládě nepodařilo před předčasnými volbami prosadit, jelikož se k tomuto zákonu kriticky postavila strana sociálních demokratů. V současné době tedy v České republice neexistuje žádná právní úprava, která by zadluženost krajských samospráv regulovala. A tak některé kraje pro kontrolu dluhového zatížení stále využívají ukazatel dluhové služby. Jistým krokem, který by pomohl k regulaci zadluženosti, by bylo zavedení povinnosti provádět pravidelný rating.

Druhým cílem bakalářské práce byla podrobná analýza hospodaření a zadluženosti Pardubického kraje v letech 2008 – 2012. Z analýzy bylo zjištěno, že Pardubický kraj v letech 2008 a 2009 vykázal deficitní hospodaření, ale od roku 2010 hospodařil s přebytkem, díky hospodárnému čerpání prostředků. K 30. 9. 2013 Pardubický kraj hospodařil s přebytkem ve výši 366 mil. Kč. Příjmová stránka rozpočtů Pardubického kraje ve sledovaných letech činila okolo 7,7 mld. Kč. Dotace, které představují převážnou část příjmů, dosahovaly okolo 62% z celkových příjmů. Daňové příjmy tvořily 34% celkových příjmů. Zbylou část příjmů tvořily nedaňové a kapitálové příjmy. Nejvíce prostředků z oblasti běžných výdajů Pardubický kraj vynakládal do financování školství, zdravotnictví a údržby silnic. V roce 2012 jejich výše činila 6,9 mld. Kč, což představovalo 94,8% upraveného rozpočtu. Zmíněné deficitní hospodaření v letech 2008 až 2009 bylo ovlivněno nárůstem kapitálových výdajů, díky vyššímu čerpání investičních dotací a úvěrů od Evropské investiční banky.

Dále bylo zjištěno, že Pardubický kraj má k 31. 12. 2013 pět neuhrazených úvěrových smluv ve výši 1,87 mld. Kč. Vypůjčené prostředky Pardubický kraj použil na financování rekonstrukcí nemocnic, na opravy a rekonstrukce silnic II. a III. třídy, na oddlužení nemocnic a na projekt Regionální infrastruktury II. Tyto úvěry Pardubický kraj v pravidelných splátkách umořuje a celkové zadlužení Pardubického kraje se od roku 2009 ke konci roku 2012 snížilo z 2,51 mld. Kč na 2,03 mld. Kč. Ke snižování zadluženosti přispělo také přebytkové hospodaření, kterého Pardubický kraj svou restriktivní politikou od roku 2010 dosahuje. Také z analýzy ukazatelů hodnotících zadluženost Pardubického kraje vyplynulo, že je Pardubický kraj schopen své závazky hradit a že nelze finanční situaci Pardubického kraje hodnotit jako špatnou. Negativní hodnoty ukazatele podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům byly ovlivněny čerpáním dotací z evropských fondů na investiční projekty a opravy silnic II. a III. třídy.

V roce 2014 plánuje Pardubický kraj přijmout v pořadí třetí úvěr od Evropské investiční banky na financování investičních akcí a kofinancování projektů EU. A tak i v dalších letech bude nutností pro zastupitele Pardubického kraje, aby obezřetně hospodařili se svým rozpočtem, aby mohli vyčlenit dostatečné prostředky na splácení dluhové služby.

Závěrem lze říci, že podle dosavadního rostoucího trendu zadluženosti krajských samospráv je možné předpokládat, že v dalších letech zadluženost krajských samospráv poroste. Hlavním důvodem tohoto předpokladu jsou: ztrátovost nemocničních zařízení, investice do infrastruktury a čerpání dotací z evropských fondů, což potvrdila i analýza příčin zadluženosti Pardubického kraje.

Na základě výše zmíněného autor práce věří, že cíle, které si ve své bakalářské práci vytyčil, splnil. V bakalářské práci byla provedena nejen analýza zadluženosti krajů České republiky a objasnění příčin, které k ní vedly, ale také podrobná analýza hospodaření a zadluženosti Pardubického kraje.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004, 440 s. ISBN 80-735-7041-6.
- [2] CZECHTOP100; VŠE Praha. *Výsledky odborné studie MasterCard česká centra rozvoje. I kraje, které dosud hospodařily s přebytkem, letos očekávají schodkový rozpočet* [online]. ©2012 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.czechtop100.cz/vyhledavani/?q=hospoda%C5%99en%C3%AD+kraj%C5%AF>.
- [3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Pardubického kraje 2013*. [online]. Aktualizace 2013-01-10 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajpubl/531011-13-r_2013-xe.
- [4] ČTK; Pardubický deník. *Z nemocnic Pardubického kraje jsou akciové firmy, dluhy mají nadále* [online]. Aktualizace 2007-10-05 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://pardubicky.denik.cz/podnikani/nemocnice_20071004.html.
- [5] ČTK; Zdraví-E15. *Nemocnice Pardubického kraje mají fúzovat a zvýšit základní jmění* [online]. Aktualizace 2013-12-06 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/priloha-lekarske-listy/nemocnice-pardubickeho-kraje-maji-fuzovat-a-zvysit-zakladni-jmeni-473242?category=z-domova>.
- [6] KAMENÍČKOVÁ, Věra; Deník veřejné správy. *Postupy v zemích EU při usměrňování dluhu obcí*. [online]. 5. 5. 1999 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=2696>.
- [7] KAMENÍČKOVÁ, Věra; Deník veřejné správy. *Špatný rok 2011: Výsledky hospodaření územní samosprávy*. [online]. 28. 8. 2012 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6555393&ht=%9Apatn%FD+rok+2011>.
- [8] KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-807-3579-104.
- [9] KALOUSEK, Miroslav. *Rozpočtová odpovědnost se týká i územních samospráv. Moderní obec*. Praha: Economia, a.s, 2013, roč. 19, č. 3, s. 1. ISSN: 1211-0507.
- [10] KYPETOVÁ, Jaroslava. *Budeme rozpočtově odpovědnější. Obec a finance*. 2013, roč. 18, č. 2. ISSN: 1211-4189.

- [11] KYPETOVÁ, Jaroslava. Přínosy novely RUD. *Obec a finance*. 2013, roč. 18, č. 1, s. 24. ISSN: 1211-4189.
- [12] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Databáze ARISweb* [online]. ©2005-2013 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iarisusc/charakteristika.pl?nuts=CZ053&nutsnam=CZ053>.
- [13] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Databáze Monitor* [online]. ©2005-2013 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2013/kraje/krajsky-urad/70892822>
- [14] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Databáze ÚFIS* [online]. © 2005-2013 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisusc/charakteristika.pl?nuts=CZ053&nutsnam=CZ053>.
- [15] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Monitoring hospodaření obcí – soustava informativních a monitorujících ukazatelů*. [online]. ©2005-2013 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/hospodareni-kraju-a-obci/monitoring-hospodareni-obci>.
- [16] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Státní závěrečné účty za roky 2008 až 2012* [online]. ©2005-2013 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu>.
- [17] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zadluženost územních rozpočtů v roce 2012* [online]. ©2005-2013 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641>.
- [18] PARDUBICKÝ KRAJ. *Programové prohlášení Rady Pardubického kraje 2012 - 2016*. [online]. ©2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/programove-prohlaseni-rady-pk>.
- [19] PARDUBICKÝ KRAJ. *Rada Pardubického kraje schválila záměr fúze nemocnic* [online]. ©2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/aktuality/76508/rada-pardubickeho-kraje-schvalila-zamer-fuze-nemocnic?previev=archiv>.
- [20] PARDUBICKÝ KRAJ: *Schválený rozpočet Pardubického kraje na rok 2014* [online]. ©2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/rozpocet/76490/schvaleny-rozpocet-pardubickeho-kraje-na-rok-2014>.

- [21] PARDUBICKÝ KRAJ: *Třináctý rok samosprávy Pardubického kraje* [online]. ©2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/dokumenty-vyrocnizpravy>.
- [22] PARDUBICKÝ KRAJ: *Závěrečné účty Pardubického kraje 2008 až 2012* [online]. ©2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/dokumenty-rozpocet?tot0=83&pgf0=20>.
- [23] PARDUBICKÝ KRAJ: *Závěrečný účet Pardubického kraje 2012. Příloha č. 12* [online]. ©2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/dokumenty-rozpocet?tot0=83&pgf0=20>.
- [24] PARDUBICKÝ KRAJ: *Závěrečný účet Pardubického kraje 2012. Příloha č. 13* [online]. ©2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/dokumenty-rozpocet?tot0=83&pgf0=20>.
- [25] PARLAMENTNÍ SERVIS. *Návrh ústavního zákona o rozpočtové odpovědnosti – ST 821* [online]. Aktualizace 2012-12-20 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: [http://parlamentniserwis.cz/index.php?form\[0\]=365&p=clanek.te2](http://parlamentniserwis.cz/index.php?form[0]=365&p=clanek.te2)
- [26] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
- [27] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [28] REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Interaktivní mapa krajů - Metodická podpora regionálního rozvoje*. [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/kraje-cr.html>.
- [29] Vyhláška Ministerstva financí ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, 118.
- [30] Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, 1.
- [31] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 38.
- [32] Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, 63.

- [33] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 73.
- [34] Zákon č. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 73.
- [35] Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, 138.
- [36] ZDRAVOTNICKÉ NOVINY; Zdraví-E15. *Nemocnice Pardubického kraje v loňském roce snížily ztráty*. [online]. Aktualizace 2009-04-14 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/nemocnice-pardubickeho-kraje-v-lonskem-roce-snizily-ztraty-416763>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Procenta, kterými se jednotlivé kraje podílejí na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podle § 3 odst. 1 písm. b) až f)

Příloha B - Schéma rozdělení rozpočtového určení 2013 až 2015

Příloha A- Procenta, kterými se jednotlivé kraje podílejí na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podle § 3 odst. 1 písm. b) až f)

Kraj	Procento
Hlavní město Praha	3,183684
Středočeský	13,774311
Jihočeský	8,607201
Plzeňský	7,248716
Karlovarský	3,772990
Ústecký	8,242502
Liberecký	4,681207
Královéhradecký	6,442233
Pardubický	5,555168
Vysočina	7,338590
Jihomoravský	9,526055
Olomoucký	6,751705
Zlínský	5,251503
Moravskoslezský	9,624135
Úhrn	100,000000

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky

Příloha B - Schéma rozdělení rozpočtového určení daní v letech 2013 až 2015

